

»SLOVENEK« velja
 po pošti na vsa strani Jugo-
 slavije in v Ljubljani:
 za celo leto naprej... K 84—
 za pol leta... » 42—
 za četrt leta... » 21—
 za en mesec... » 7—
 Vabnoizdatstvo celoletno K 95—
 Sobotna izdaja:
 za celo leto... K 15—
 za izdatstvo... » 20—

SLOVENEK

Inserati
 Enostopna pettirvsta (36 mm
 široka in 3 mm visoka ali sje
 prostor)
 za enkrat... » K 1-20
 uradni razglasji... » K 1-00
 Pri naročilu nad 10 objav
 popust.
 Najmanjši oglas 50/30 mm K 4—
 Poslano:
 Enostopna pettirvsta K 3—
 izhaja vsak dan izvenredni pe-
 nedeljek in dan po prazniku,
 ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
 sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava, št. 338.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštno hran.
 Ljubljanske št. 850 na naročilo in št. 343 za oglasa,
 avstr. in češke 24.797, agr. 23.511, bozn.-hero. 7563.

Socialna demokracija in naše ljudstvo v Ju- lijski Benečiji.

Ker bodo, kakor govore vsa zname-
 nja, ukrepi mirovnega posveta v Pa-
 rizu zanikali našemu ljudstvu pravico,
 da odločuje o svoji usodi, bo ta naj-
 odličnejši del našega naroda predan in
 podvržen tuji državi. Kako bo naše ljud-
 stvo dol živel, kaj ga tam trpkega in
 težkega čaka, je vprašanje, ki mora
 živo zanimati celo našo državo. Naša
 dolžnost je, obrniti vso skrb in vso
 pažnjo temu problemu, ki zadeva naše
 kulturno življenje in naš nacionalni
 obstanek usodno in odločilno tako, da
 se vse nevarnosti, ki nam so pretile
 tekom zgodovine, s tem ne dajo niti
 primerjati. Narod, ki je zrel, se mora
 ravnati po dejstvih, kakor so, in ne
 po dejstvih, kakor bi želeli, da bi bila,
 a v resnici niso. Zato moramo za naj-
 večjo stvarnostjo in nepodkupljivo re-
 šnjo razmotrivati razmere, ki čakajo
 naše pleme v Italiji. Bila bi lahko-
 miselnost in širokovestnost brez pri-
 mere, ako bi nesrečo našega ljudstva
 izrabljali v postranske in demagoške
 namene.

V Italiji so vse stranke in vse so-
 cialne struje vsled polstoletne smotrene
 nacionalistične vzgoje v svoji dušev-
 nosti tako napačno orijentirane, da
 imajo glede našega plemena skoz in
 skoz neosnovane in krivične sodbe.
 Edino ena struja je, ki se je znala
 osvoboditi v boju zoper obstoječi red
 krajevnih predsodkov in se je duševno
 osamosvojila. To je italijanska socialna
 demokratična stranka, ki je tekom sve-
 tovene vojne kot edina med socialistič-
 nimi strankami vojskujočih se držav
 — ohranila zvestobo naukom medna-
 rodnosti in antimilitarizma. Njeno me-
 sto v internacionali je odlično in njen
 odpor proti obstoječemu sistemu je
 tak, da vstopa v tretje internacionalo
 in pošilja Morgari-ja kot odposlanca
 v Moskvo. Izmed vseh strank v Italiji
 je ta po svojih težnjah in svojem zna-
 čaju najbolj sposobna, da razume naš
 položaj. Ona ima v sebi zmožnost, nam
 biti pravična. Vse druge skupine stoje
 v tem oziru pod njo. Njeno stališče do
 našega ljudstva je zato odločilno. Da
 spoznamo njeno stališče, moramo v
 interesu naše države zbrati natančno in
 pregledno vse, kar prihaja tu v po-
 šte. Socialistični voditelj Giuseppe
 Passigli, glavni urednik »Lavoratora«
 (14. septembra t. l. mu je poveril stran-

kin zbor v Trstu tudi za nadalje vod-
 stvo tega lista) je napisal 23. avgusta
 članek: »Ragioniamo«, ki ga v izvleč-
 ku ponavljamo dobesedno: »Delavska
 zbornica sprejemajoč manjšino sloven-
 skega delavstva, ki živi v Trstu, odte-
 guje te delavce vplivu sovražnikov (ita-
 lijanskega) naroda (s tem misli seveda
 Jugoslovane, op. ur.) in jih polagoma
 pretvarja v prijatelje našega naroda,
 ker se polagoma vživljajo z našimi ita-
 lijanskimi delavci v italijansko socialno
 in politično življenje in žive v istih
 stiskah in istih stremljenjih z vsemi
 delavci Italije in se čutijo brate tega
 delavstva. Ko se nam je posrečilo, da
 smo pritegnili v splošno delavsko (ita-
 lijansko) zvezo vse delavstvo Juljske
 Benečije, smo izvršili čin izredne na-
 cionalne (italijanske) politike, kate-
 rega tisti, ki bi ga morali, niso cenili
 dovolj visoko. (V mislih ima seveda ita-
 lijansko vlado. Op. ur.) Vsak delavec,
 ki ga pridobimo mi za delavsko zbor-
 nico, pomenja gotovo enega sovražnika
 manj za naš narod. Poglejmo, kako je
 ta delavski razred znal vstati, ko je v
 resnici grozila jugoslovanska nevar-
 nost.« (Da ne bi rekel »Naprej«, da se
 je vse to zgodilo glasom »Slovenca«,
 navajamo natančno vir: »Il Lavoratore
 Anno XXV — N. 4374, Trieste, Sa-
 bato 23. Agosto 1919.) Drugi vir, ki pri-
 haja v poštev za ugotovitev stališča ita-
 lijanske socialne demokracije do jugo-
 slovanskega ljudstva na Primorskem,
 je razgovor, ki ga je imel rimski do-
 pisnik lista »Il Resto del Carlino« s tr-
 žaškim soc. voditeljem koncem avgus-
 ta t. l. Razgovor je objavljen v »Il
 Resto del Carlino« v številki z dne 25.
 avgusta. Priobčujemo mesta, ki nas
 zadevajo, dobesedno: »Socialnodemo-
 kratični voditelj je odločno zanikal, da
 bi bili tržaški soc. demokratje (tudi
 slovenski? op. ur.) storili kaj, vsled česar
 se bi jim moglo očitati avstrija-
 kanstvo in jugoslavofilstvo. Dejal je:
 »Kar se tiče slovenskih teženj po Trstu
 in Juljski Benečiji (prosim: Juljski
 Benečiji! op. ur.) smo vedno nastopali
 proti njim, kakor je bilo treba.« Na
 vprašanje, ali mednarodnost socialne
 demokracije ni morda škodljiva sedaj,
 ko bi bilo treba v zasedenem ozemlju
 prav posebno poudarjati italijanstvo,
 je odgovoril socialnodemokratični vo-
 ditelj, da se vprašatelj moti, če misli,
 da je delovanje po mednarodnih na-
 čelih protinacionalno, ker je stvar ravno
 nasprotna. Ravno zato, ker naša stran-
 ka sprejema brez razlike Italijane,
 Slovence in Nemce in ravno tako delajo
 tudi naše strokovne organizacije, ko so

1 odgovorni strankni politiki i tajniki
 organizacij brez izjeme Italijani, ravno
 zato opravljamo nacionalno (italijan-
 sko) delo. Pomnite, da se na stranknih
 shodih govori izključno italijanski, da-
 siravno so navzoči sodrugi drugega je-
 zika; pomnite, da se sedaj govori samo
 italijanski na shodih organizacij, ko
 so bile še pred kratkim dvojezične; po-
 mnite, da se v vseh 35 kulturnih krož-
 kih, ustanovljenih v mestu in po de-
 želi na naši stranki, čitajo samo itali-
 janski listi, izvzemši enega, neko slo-
 vensko revijo! Ali se vam ne zdi, da bi
 nacionalisti morali resno upoštevati
 tudi to naše delovanje, ki je neposred-
 no ali posredno v korist italijanstvu?
 Na oficialnem stranknem zboro-
 vanju v Trstu je dne 14. septembra ita-
 lijanska socialna demokracija odpra-
 vila samostojne jugoslovanske sku-
 pine v strankni organizaciji. Sodrugi
 Tuntar, ki je o stvari referiral, je iz-
 javil: ... »ne moremo več pripustiti,
 da bi se vršila kakršnakoli delitev po
 narodnostih.«

To je stališče, ki ga zavzema ita-
 lijanska socialna demokracija napram
 jugoslovanskemu gibanju v Juljski
 Benečiji. Kaj more pričakovati naše
 ljudstvo od drugih skupin, si lahko
 vsakdo misli. Če je duševno najbolj
 samostojna, v narodnih vprašanjih iz-
 med vseh strank v Italiji najbolj eman-
 cipirana stranka taka, potem je polo-
 žaj naših ljudi v teh krajih neizmerno
 težak in trd.

Ker hočemo pa biti popolnoma
 stvarni, nočemo spregledati možnosti,
 da obstojajo v kraljestvu med soci-
 alisti skupine, ki so v tem vprašanju
 pravične in zelo razsodne. Če bi bilo to
 res, potem bi imeli slovenski socialisti
 sijajno priložnost, se nasloniti na te
 struje in izvojevati našemu plemenu
 v stranki in izven stranke enakopravnost.
 Če obstoja v italijanskem socija-
 lizmu pokret, ki je nam v prilog, tedaj
 je nebrzižnost slovenskih socialistov v
 dvojni meri nedopustna. Njih odgo-
 vornost je tedaj tako težka, da se sploh
 ne da opravičiti. Ni mogoče sicer za-
 htevat, da bi imel vsakdo pogum in
 izjavil, da italijanske okupacije slo-
 venskih krajev ne pripoznava ter za-
 hteval brezpogojno pravico samoodloč-
 be za naš narod (nesocialisti so imeli
 toliko poguma), toda stališče, ki ga je
 zavzel Henrik Tuma, je vendar ne-
 opravičljivo, ker je gorostasno. O nje-
 govih izjavi na stranknem zboru je po-
 ročal »Lavoratore«: H. dott. Tuma
 porge il saluto dei compagni sloveni...
 »Per noi sloveni — dice — la Venezia

giulia costituisce un' unita geografica,
 economica e pure nazionale, mal-
 grado le diversità etniche.« (Applausi
 vivissimi.) To se pravi slovenski: Dr.
 Tuma izroča pozdrav slovenskih so-
 drugov... »Za nas Slovence — je iz-
 javil — je Juljska Benečija zemljepis-
 na, gospodarska in tudi narodna
 enota, vkljub plemenskim razlikam.«
 Živahno ploskanje. — Da bi »Naprej«
 ne pisal na novo, da se je to zgodilo
 glasom »Slovenca«, navajamo tudi tu-
 kaj natančen vir: »Il Lavoratore«, An-
 no XXV — N. 4397, Trieste, Lunedì 15.
 Settembre 1919.)

»Naprej« je mnenja, da dr. Tuma
 ni mislil, ko je govoril o narodni enoti
 na narodno enoto: »Ali dobite kje člo-
 veka s trohico poštenja in političnega
 talenta, ki ne bi razumel te besede (mo-
 ralo bi se seveda glasiti: besed, op. ur.),
 v onem zmislu, v katerem jih je dr.
 Tuma vedno in povsod rabil, besede,
 ki nas spominjajo na njegovo temeljito
 razpravo, kakršno (moralo bi se seveda
 glasiti kakršne, op. ur.) nam niso uče-
 njaški klerikalni reševalteli jugoslo-
 vanskega problema še podarili, objav-
 ljeno v »Kampfu«, in v kateri doka-
 zuje, da je Juljska Benečija enota za-
 se, ki se ne da ločiti od svojega zaledja.«
 V celji znanstveni literaturi sveta ni-
 smo še srečali in tudi v bodočih stolet-
 jih ne bomo srečali socijologa, ki bi
 imenoval ozemlje, ki je spojeno z za-
 ledjem, radi tega nacionalno enoto.
 Stvar je enostavna: Tuma je pač mislil,
 da je narodna enota narodna enota in
 kar je govoril, je govoril zato, ker se
 mu je zdelo potrebno, da se prilagodi
 »praktičnim razmeram« in se ne za-
 meri nameram italijanske vlade. Glede
 njegovih razprav v dunajskem »Kampfu«,
 je pa znano, da je v njih med vojno
 dokazoval o jugoslovanskem gibanju,
 da ni nikakor vzraslo iz ljudstva.
 Ta pokret da ima svoje korenine v Pa-
 rizu in Londonu. V tržaškem »Lavora-
 toru« je pa kmažu nato s svojo koreni-
 nostjo dokazal, da Jugoslovani nimajo
 nikakih pravic do tržaškega ozemlja.
 Vsakomur je dana možnost, prebrati
 one številke »Kampfa«, »Lavoratora«
 in tržaške »Edinosti«, v kateri je dr.
 Wilfan zavračal dokazovanja dr. Tu-
 me. Ogorčenje, ki je vladalo v naši jav-
 nosti, je bilo veliko. Strinjamo se zato
 z »Naprejem«, da take temeljite raz-
 prave »nam niso učenjaški klerikalni
 reševalteli jugoslovanskega problema
 še podarili.« (Podarili je posebno do-
 bro. Op. ur.)

Medtem ko nima dr. Tuma niti be-
 sedice proti ital. imperijalizmom, je

LISTEK.

Ivan Mazovec:

Kratka srbo-hrvatska slov- nica za Slovence.

Sestavil dr. Josip Mencej. Cena 2 K. V
 Ljubljani, 1919. Natisnila in založila Uči-
 teljska tiskarna.

Preden izpregovorim par besedi o tej
 slovnici, bi bilo dobro, rešiti najprej na-
 čelno vprašanje, ali je nam Slovincem
 sploh potrebna posebna srbsko-hrvatska
 slovnica v slovenskem jeziku. Marsika-
 teri bi utegnili to vprašanje zanikati, češ,
 počemu dvojno delo, saj imamo dosti hr-
 vatskih oziroma srbskih slovnici. Podpisa-
 ni bi si v tem oziru vseeno usojal zago-
 varjati drugo mnenje. Posebna srbsko-hr-
 vatska, v slovenskem jeziku pisana slovni-
 ca se mi zdi za nas Slovence nujna potre-
 ba, in sicer iz več vzrokov. Če vzamemo
 na primer v roke hrvatsko, v latinici ti-
 skano slovnico, bomo iz nje spoznali ije-
 kavsko književno narečje; nasprotno pa,
 če se poslužimo srbske, v cirilici tiskane
 slovnice, se bomo seznanili z e-kavskim
 književnim narečjem, ki ga rabijo Srbi

skoro izključno. Recimo, da se mi Slo-
 venci odločimo za e-kavsko narečje, kar
 bi bilo popolnoma naravno, potem mora-
 mo biti pripravljani na hudo zamero pri
 nekaterih Hrvatih, dasiravno je tudi med
 njimi že močna struja za e-kavščino; če
 bi se pa odločili, da bomo na naših šolah
 tradirali izključno ije-kavščino, bi bilo to
 za nas Slovence, ki smo e-kavci, nenarav-
 no, obenem pa zopet nepotrebno oddalje-
 vanje od Srbov. Proučevati bomo morali
 obe za prvenstvo bojujoči se narečji. Ta
 boj, ta tekma dveh književnih narečij naj
 se odigra predvsem na srbsko-hrvatskem
 teritoriju; mi Slovinci bi se sploh ne smeli
 preveč vmešavati v ta razvoj, dasi nam
 bratje Hrvati ne bodo zamerili, da v kljub
 vsem estetskim pomislekom z ozirom na
 večjo melodijoznost ije-kavskega narečja
 vseeno želimo, da bi zmagalo e-kavsko
 književno narečje. V tem dejstvu bi nam-
 reč zopet videli velikansk in upoln kor-
 rak k jezikovni edinosti Srbov, Hrvatov
 in Slovencev, ki bi imeli e-kavščino kot
 skupno književno narečje; nadalnje zlijanje
 slovenščine v srbohrvaščino in narobe
 srbohrvaščine v slovenščino bi se pa že
 vršilo potom evolucije pod močnim
 okriljem skupne državnosti in živahnega
 medsebojnega prometa, toda brez vsake-
 ga nasilnega nedemokratičnega forsiranja.
 Ta pot, se mi zdi, bi nas najprej in skoro
 brez boja in odpora pripeljala do zaželje-
 nega cilja.

Kaka pa naj bi torej bila srbsko-hr-
 vatska slovnica za Slovence? Predvsem
 — nevtralna! Bila naj bi slovnica e-kavskega
 in ije-kavskega narečja: to se pravi, vse
 besede, v katerih se nahaja staroslovenski
 »(j)at«, naj bi bile v slovnici označene v
 obeh oblikah. Če bi se naglasne razlike
 pri e-kavskih in ije-kavskih oblikah po-
 udarile že v uvodu, potem bi morebiti za-
 dostovala ena skupna oblika, v kateri bi
 bili potom posebnega tiska obe obliki raz-
 vidni. To vprašanje bi bilo bolj tehnične
 narave. Nadalje naj bi bila slovnica oprem-
 ljena s pregledno karto posameznih na-
 rečij, ki je v nekaterih hrvatskih učnih
 knjigah že uvedena in izborna pomoča pri
 razlagi. V tej karti naj bi bilo sčasoma, ko
 se razmere ublažijo, obseženo tudi bol-
 garske jezikovno ozemlje; zaenkrat si pa
 tega skoraj ne upam predlagati, ker bi
 kak prenavdušen Jugoslovani iz te izrec-
 no znanstvene in kulturne zadeve takoj
 poizkušal narediti politično kupčijo. —
 Slovnica, kjer bi se posamezna gramati-
 kalna poglavja vedno obdelovala v pri-
 meri z dotično slovensko stvarino, bi bila
 tiskana v latinici, vendar bi pa morala
 imeti nekaj primerov v cirilici in v uvodu
 ali pa na koncu, to je postranska stvar,
 izkaz cirilskih črk za tisk in pismo. — Pa
 še ena stvar bi bila zelo potrebna: na
 koncu slovnice naj bi bil dodan slovarček
 nekaterih manj znanih cerkveno-kulturnih
 izrazov, ki so jih zajeli Srbi iz grško-iztoč-

nega vrelca. Ali naj v ta izkaz privzame-
 mo tudi množtevilne turcizme, ki so
 med Srbi in Muslimani, pa tudi med Hr-
 vati, predvsem onimi v Bosni in Hercego-
 vini, zelo v navadi, o tem bi se veljalo še
 porazgovoriti. Mi Slovinci smo hudi puri-
 sti, pa nam zato niti številni germanizmi,
 niti še številnejši in še globlje zasidrani
 turcizmi ne uganjajo; mi bi najraje videli,
 da bi izginili oboji, ker le prejasno doku-
 mentirajo našo žalostno preteklost.

Tako približno si zamisljam srbsko-
 hrvatsko gramatiko za nas Slovence in
 zato me Mencejeva slovnica nikakor ne
 zadovoljuje. Ta gramatika se mi zdi pre-
 cej podobna onim slovnicihim podjetjem,
 kjer se ti obeta, da se boš v 14. dneh
 »perfektno« naučil kakega jezika v govo-
 ru in pisavi. V dobi začetnega navdušenja,
 ko smo dobili samostojno državo, je na-
 stalo med nami Slovinci nekaj knjig, ki
 v kljub dobremu namenu, ki jih je rodil,
 vseeno zaslužijo, da jih osvetlimo s kri-
 tično lučjo; med take knjige štejem tudi
 Mencejevo slovnico, o kateri naj sledi
 par opomb.

V prvem poglavju o izgovoru je pre-
 cej netočnosti. Glas č Mencej transkribira
 s »tjš«, kar je pogrešeno. Če bi že ho-
 teli transkribirati, bi označili č kot »tš«,
 toda ker črke š nimamo, si moramo oče

¹ D-je-te, l-je-po, s-je-no itd.
² D-e-te, l-e-po, s-e-no itd.

¹ Nekako v sredji med s in š.

v Trstu pogumen dovolj, da imenuje Jugoslovane imperialiste. To se je zgodilo sredi avgusta t. l. v Trstu pri Sv. Ivanu na »občeznanem Ljudskem odru.«

S tem sklepamo. Naša izvajanja naj bodo prispevek k boljšemu razumevanju najvažnejšega problema naše zunanje politike.

Opomba: Jutri bo ovrjel »Napreje« naša izvajanja s tem, da nas bo imenoval hinavce in izdajalce, rekel bo, da »presega uvodnik v »Slovenec« v svoji hinavski predrznosti vsa dosedanja najbolj lažnjiva natolcovanja,« da se ne zmenimo za trpljenje »sodotnega ljudstva«, skliceval se bo na šušteršiča, na stare letnike »Slovenca«, na papeža in rekel na koncu, da smo podli. Ker nam je na resnosti našega lista mnogo ležeče, mu ne moremo vračati enakega z enakim. Vsak da, kar ima.

Vseučilišče v Ljubljani.

(IZ vseučiliške komisije.)

(Dalje.)

Ustava našega vseučilišča se no razlikuje posebno od ustave vseučilišč v bivši Avstriji, jamči za krepkejšo avtonomijo, kar se kaže zlasti v prevažnem delokrogu »univerzitetne uprave.«

V posebnih poglavjih govori zakon še o učnih močeh (čl. 15—27), o slušateljih (čl. 28—32), o pouku in izpitih (čl. 33—36), omenja naj se le poglavitno.

Učne moči univerze so 1. redni profesorji, 2. izredni profesorji, 3. docenti, 4. honorarni profesorji in 5. učitelji.

Redni ali izredni profesorji morejo postati le priznani znanstveniki ali strokovnjaki, ki jih izvoli fakultetni svet z večino glasov in jih potrdi univerzitetni svet, potem pa minister prosvete.

Za docente morejo biti imenovani kandidati, ki jih izbere fakultetni svet in o katerih vidi, da so delovali in morejo delovati v kaki vedi ali znanstveni stroki. (Instituta »privatnih docentov« zakon ne pozna).

Ako za stolico ni rednega ali izrednega profesorja in tudi ne docenta, more fakulteta izbrati za honorarnega profesorja priznanega znanstvenika ali strokovnjaka izven univerze.

Učitelji se nameščajo za predavanja živih tujih jezikov na predlog fakultetnega sveta.

Pomožno osebje: asistente, kustose, prosekatorje, preparatorje itd. voli fakultetni svet na predlog dotičnega profesorja.

Redni ali izredni profesorji in docenti dobivajo v zakonu določeno plačo, učitelji plačo srednješolskih učiteljev, honorarni profesorji ter pomožne osebe pa plačo po predlogu univerzitetne uprave.

Redni ali izredni profesorji, docenti in učitelji se nameščajo s kraljevim ukazom, honorarni profesorji z razpisom ministra, pomožne osebe (asistente, kustose, pisarje itd.) pa namešča rektor.

Slušatelji so redni in izredni. Revni in pridni morejo dobiti državno podporo po gotovih pravilih (čl. 32).

Pouk je svoboden, učne moči so svobodne pri razlaganju svoje vede (čl. 33). Izpiti so diplomski ali doktorski (čl. 36).

III.

Po tem pregledu je vprašanje: kako naj se obstini začetna ustava našega vseučilišča?

Ko se je Velika škola v Beogradu temeljem zakona od 27. februarja 1905 preobnavala v univerzo, je bilo za začetek tudi imenovanih 8 rednih profesorjev za tri fakultete: modroslovno, pravno in tehnično. Ti profesorji so tvorili univerzitetni svet pod začasnim predsedstvom najstarejšega člana in so izbirali nadaljnje učne moči ter vršili vse drugo, kakor zakon veleva.

Nadalje je bilo v zakonu rečeno: Fakultetni sveti začno samostojno delovati, kakor hitro bodo imeli vsaj tri redne profesorje, in poleg tega bo univerzitetni svet vršil tudi njihove posle. Ko univerzitetni svet dozna, da je število rednih in izrednih profesorjev zadostno, se preide k volitvi rektorja in dekanov na fakulteti.

Taista prehodna določba velja tudi za naše vseučilišče, ki je stopilo torej v življenje s tem, da mu je imenovanih 18 profesorjev (univerzitetni svet). To je trenutno njegovo prvo predstavništvo, njegov edini in vrhovni organ.

Vseučiliški svet se zbere in začne svoje delo pod predsedstvom najstarejšega svojega člana. Predvsem se bo morda vprašal, ali naj začasno vrši vse za konstitucijo in organizacijo vseučilišča potrebne posle sam kot korporacija, ali pa naj se takoj razdeli na vseučiliška oblastva, ki potem vsako v svojem področju izpolnjuje po zakonu mu odkazane naloge. To drugo alternativno bi bilo priporočati iz mnogih praktičnih razlogov.

Naša osemnajstotica profesorjev znači po mojem mnenju zadostno število, da bi se lahko že sedaj izvedla temeljna organizacija vseučiliških oblastev in tako tudi potrebna razporedba velikega dela.

Lahko bi se torej volil rektor kot glava in reprezentant vseučilišča, lahko se organizirajo in začno takoj poslovati posamezne fakultete, ki imajo vsaka po 3—4 profesorje, z izvolitvijo dekana. Ko imamo rektorja in dekana, imamo tudi že univerzitetno upravo, ki pač sestaja iz rektorja in vseh dekanov.

Pri tem seveda posluje zbor vseh profesorjev kot vseučiliški svet na onem področju, ki mu je odkazano po zakonu, zlasti pri vprašanjih, ki se tičejo celega vseučilišča in pa pri končnem predlaganju profesorjev.

Temu načrtu pa kolikor toliko nasprotuje dejstvo, da začasno ne morejo v redno akcijo univerzitetnega sveta in pravne fakultete stopiti gg. profesorji Žolger, Pitamic in Vošnjak, ker so še vsi zaposleni na mirovni konferenci in ni še znano, kedaj se povrnejo.

Vendar pa se bo dalo to premostiti po dogovoru med imenovanimi profesorji in med ostalim vseučiliškim svetom.

V vsakem slučaju bo pa potreba, da univerzitetni svet čim prej predlaga imenovanje nadaljnjih profesorjev, da se s tem sam zadostno popolni, obenem pa tudi zagotovi redna predavanja na glavnih stolicah vseh fakultet.

Prav posebno nujno je tudi, da dobi »univerzitetna uprava« svojo posebno dobro organizovano pisarno s sekretarjem na čelu. Univerzitetna uprava vodi celo imovino univerze, sestavlja letni proračun dohodkov in izdatkov, izplačuje redne izdatke itd. Zlasti ob ustanovitvi univerze imajo finančna vprašanja bistveno vlogo

in za tozadevno poslovanje je treba strokovno izurjenega osebja. Proračun, ki ga je naša komisija svojčas sestavila in predložila vladi, treba revidirati in zanj dobiti pokritja v letnem državnem budžetu. Univerzitetna uprava bo torej morala hitro začeti s tem delom in predvsem osnovati svojo pisarno.

Vse navedeno se tiče nekako temeljev organizacije, ki morajo biti predvsem postavljeni, ker od njih zavisi nadaljnja popolnitev in oprema notranje vseučiliške zgradbe.

Poleg zakona so pa, kakor rečeno, začasno merodajne tudi »uredbe« univerzitetne uprave. Te uredbe so občne, pa tudi posebne za modroslovno, pravno in tehnično fakulteto.

Dočim se po mojem mnenju »občne uredbe« še dokaj ujemajo z našim sedanjim položajem in z dispozicijami naše komisije, tega ni moči trditi o uredbah za posamezne fakultete, zlasti kar se tiče učnega gradiva, razporedbe pouka in pa raznih izpitov. Naši fakultetni sveti bodo morali torej glede tega zavzeti svoje stališče in predlagati to in ono spremembo. Posebej bosta morala fakultetna sveta za bogoslovje in medicino izdelati posebne uredbe, ker dotični fakulteti beograjskega vseučilišča še ne obstojata.

Naših vseučiliških profesorjev čaka torej ogromno organizacijskega dela, predno bodo mogli začeti svoj pravi učiteljski in znanstveni poklic. Ali in v koliko bi bilo pri tem potreba sodelovanja naše komisije v celoti ali po subkomisijah, se lahko še določi. Mnogo bo izključenega glede na kompetenčni red, ki je predpisan po vseučiliškem zakonu.

Vseučiliška komisija obžaluje, da se za nastanitev celega našega vseučilišča ni pridobil še pripraven objekt, ki se zanj potegujemo že meseci in meseci. S tem bi bila odvzeta univerzitetnemu svetu velika skrb, s tem bi bila otvoritev vseučilišča v času, ki je bil zamišljen tudi zagotovljena. Kreпки koraki, ki jih je v tem pogledu — zahvalno ugotavljam — storila zadnji čas naša vlada, doslej še niso rodili končnega ugodnega uspeha. In tako mora vseučiliška komisija žalobno prepustiti to za otvoritev celega vseučilišča vitalno vprašanje nerešeno univerzitetni upravi, ki pa seveda najde za njegovo rešitev vso možno podporo pri naši zelo trudoljubivi nastanitveni komisiji, pri deželni vladi in — o tem smo lahko uverjeni — tudi v ministertvu prosvete.

O tem poročilu, ki naj predvsem služi za orientacijo, otvarjam razpravo. Čas trka na duri. Tudi zastopstvo naših akademikov je predložilo več vprašanj, na katera treba dati kolikor moči točen odgovor.

Navzoči vseučiliški profesorji s komisijo vred so vzeli ta ekspoze na znanje in izjavili, da bodo o svojih posvetovanjih, ki se takoj prično, poročali v prihodnji seji vseučiliške komisije. Glede na vprašanja dijakov se je ugotovilo, da vseučiliška predavanja prično lahko v novembru na bogoslovni, tehnični in medicinski fakulteti; za otvoritev pravne in modroslovne fakultete se čas najbrže nekoliko zategne, vendar pa je upanje, da se to zgodi še pravočasno za zimski semester.

Prihodnja seja vseučiliške komisije bo v soboto dne 20. t. m. popoldne.

Pozivu

slovenski javnosti in poklicanim faktorjem radi omogočenja otvoritve univerze.

Po predpisu univerzitetnega zakona konstituirani univerzitetni svet prvih imenovanih profesorjev univerze v Ljubljani se obrača do slovenske javnosti in poklicanih faktorjev, da mu priskočijo na pomoč in pomagajo pospešiti otvoritev našim dijakom tako nujno potrebne in za naš kulturni napredek tako važne najvišje šolske in znanstvene institucije, kakor je naša univerza. Najprimitivnejši pogoj za možnost poslovanja vseučilišča pa še ni izpolnjen. Univerza in precejšen del profesorjev in dijakov je in — kakor se je bati — tudi ostane brez strehe. V vprašanju poslovanja naj naša javnost podpre tozadevno akcijo univerzitetnega sveta, v vprašanju stanovanj pa naj nam tisti, ki jim je ležeče na naši univerzi in ki goje do nje simpatije, pomagajo, da se hitro in ugodno uredi stanovanjsko vprašanje tudi za nas. V tem pogledu je sedaj najnujnejša potreba predvsem ta, da dobe čim prej primerna stanovanja oni že imenovani profesorji, ki jih še nimajo. Naloga v univerzitetnem svetu združenih profesorjev je, da vsestransko organizirajo mlado univerzo. Dela imajo tedaj vsi preko glave. Ako pa jih je več brez stanovanja, je to delo sploh izključeno. Omenimo naj le mimogrede, da sta ravno člana, ki sta po svoji prejšnji univerzitetni službi najstarejša ter imata tedaj v tem oziru največ prakse, brez stanovanja in da se eden izmed njih nahaja naravnost v nemogoči situaciji, ker mora s številno družino bivati v podstrešni sobici v neki oddaljeni vasi na deželi. Pa tudi za bodoče je to vprašanje tako važno, da dobi na pr. naša univerza znamenitega učenjaka za srbsko-hrvatski jezik in književnost le tedaj, ako mu preskrbi stanovanje. Mnogo kaj bo treba tudi ukreniti glede dijakov. Vse to pa se že zelo mudi, pa se ne more več čakati na to, ali se bo čez daljši rok posrečilo kako stranko dovesti do tega, da zapusti svoje stanovanje ali ne. Kaka gotovosti pa, ali se bo odkazalo kakemu profesorju stanovanje ali ne in kdaj, ni nobene. Mogoče je, da pridejo tisti profesorji, ki imajo biti šele imenovani, sploh zadnji na vrsto ali pa nikdar. Bela Ljubljana pokaži, da visoko ceni svojo univerzo in iskreno ljubi svojo mladino in da ji je resno na tem, da se univerza čim prej uredi in otvori. Narodna dolžnost naših organizacij in tudi posameznikov je, da se odzovejo našemu pozivu in pomorejo po svojih močeh. Nasveti in ponudbe naj se pošiljajo univerzitetnemu svetu v Ljubljani, Deželni dvorec.

Univerzitetni svet univerze v Ljubljani.

Načrt zakona o omejitvi alkoholizma.

(Dalje.)

To poglavje obsega obrtne določbe ki se delijo v:

- a) splošne določbe o točenju in drobni prodaji alkoholnih pijač;
- b) določbe o nadrobni prodaji alkoholnih pijač izven gostiln in kavarn;
- c) določbe o gostilnah in kavarnah, kjer se točijo alkoholne pijače in
- d) določbe o produkciji brezalkoholnih pijač.

Poleg načelne določbe v prvem poglavju, da se pijanost kot taka kaznuje, se nahaja težišče načrta ravno v obrtnih

pomagati na ta način, da natančno opišemo lego, ki jo zavzema jezik pri izgovarjavi glasu č. Tudi o izgovarjavi glasu dj (oziroma d) Mencej ne poda točnega pravila, dasi bi to Slovincem kot e-kavcem prav lahko pojasnil. Tisti »le v nekaterih besedah se izgovarja dj, kakor je pisano,« ne pomaga nič! Katere so pa tiste »nekaterere besede«?!

Poglavje o naglasu je površno in deloma pogrešeno. Ali Slovenci razlikujemo oba kratka naglasa, padajoči in rastoči, o tem govori Breznik »va slovnica; isti pisatelj je tudi napisal natančno razpravo o razmerju med slovenskim in hrvatskim naglasom, koje rezultati bi se nam v tej kratki slovnici lahko pregledno podali. Naglas je pri učenju srbohrvaščine skoraj najbolj važen, zato ga ne kaže tako omalovaževati. — Na strani šesti čitamo: »Včasih skoči akcent celo na predlog, zlasti če je beseda krepko poudarjena.« Ta »zlasti« ni na mestu, kajti če je beseda krepko poudarjena, pa se pred njo nahaja predlog, potem v knjižni izgovarjavi naglas mora nazaj na predlog, dasi rad priznam, da se ta raba v navadnem govoru vedno bolj izgublja. — V tretjem poglavju izvaja Mencej med drugim, da se »v shr. vriva kakor v slovenščini l v sku-

² To je pisatelj izraz za dolgi in kratki padajoči naglas.

pini pj, bj, vj, mj, torej plj, blj, vlj, mlj«. No, v slovenščini je ta pojav vsekakor manj konsekventen, kakor pa pri Srbo-Hrvatih, kajti sicer bi mi morali pisati snoplje, zdravlje, drevlje, kravlji . . .

Pri spreji Mencej v sedanjem času prve osebe omenja kot izjemi samo glagola moči in htjeti, ko bi vendar lahko v vsaki boljši gramatiki, razen hoću, neću in mogu, dobil v sporadični rabi tudi vidu in velju. Dalje se zdi, da je Mencej prezrl pravilo, da se je »je« (= s) pred o, ki je nastal iz l, izpreminja v ije-kavskem narečju v i, na primer iz htjeo : htio, ker bi sicer ne bi dal tiskati oblike htjeo (str. 10).

Pisatelj pravi na strani deseti pod črto, da se imperfekt in aorist nahajata »večinoma v knjigi. Komur je samo do ustnega občevanja, naj namesto njih rajši rabi perfekt.« Ta nauk se mi zdi zelo pogrešen; ne samo, da aorist in impf. še zelo krepko živita v Srbiji, Bosni in Hercegovini, v vsej notranji Dalmaciji, pa tudi ob obali, marveč rabi ga tudi Hrvatska, predvsem v tistih krajih, kjer ni vpliv tujega jezika pokvaril domače govornice. Na nemški oziroma mažarski periferiji, nadalje ob meji Slovenije med kajkavci res da odmirata, kar je prav naravno in odgovarja splošnemu jezikovnemu razvoju. Kdor si pa hoče perfektno prisvojiti naše sosednje srbsko-hrvatsko narečje, naj se pa le privadi tudi aoristu in impf., ker bi ga sicer

Bosanci krstili s švabo, Srbijanci pa poleg tega še s »prečaninom.«

Pri glagolu htjeti navaja pisatelj za impf. oblike htijah, hočah, hotijah, ščah in kčah (str. 11), katera oblika pa je pismena, tega nam pisatelj ne pove. Nejasno je, kako naj tvorimo aoriste pri glagolih II. vrste, kdaj z vrstno spono -nu, kdaj pa brez nje. — Pri futurumu pogrešamo popolnoma dejstva, da Srbi skoro izključno (izvzeti so glagoli na -ći) vežejo infinitiv z glagolom hoću v eno besedo, na primer: prosiću (= prosit ću), radiću (= radit ću) itd. Pri deležnikih je pa pisatelj menda popolnoma pozabil na ono značilno dolžino, ki se nahaja na zlogu pred deležnikovim nastavkom.

Poglavje o sklanjatvi samostalnika, pridevnika, števnik in zaimka so semintja posejana z naravnost neodpustnimi napakami. Da zopet omenim samo najvažnejše:

1. »Dvojine ni,« trdi pisatelj na strani 14. To je res, toda za slavista s tem stvar še daleko ni odpravljena, kajti v srbohrvaščini so tako značilni ostanki dvojine — celo do incl. številke 4 — da njih nepravilna raba Srbu in Hrvatju takoj pokaže tujca . . .

2. V srbohrvaščini se namesto otrok rabi izraz dijete, v pluralu pa djeca (sing.

¹ Človek, ki pride od »preko« Save oziroma Donave.

f. g.), kar se zdi, da Menceju ni znano, (Cf. str. 15!)

3. Pravopis je v srbohrvaščini fonetičen, pa se tudi sicer v marsičem razlikuje od slovenskega. Tako je treba rodilnik edn. pisati koca, ne pa kolca (od kolac); pisati se ne sme pet-deset, šest-deset, devet-deset (Cf. Mencej, str. 23), pač pa bi moralo biti pravilno pedeset, šezdeset, sedeset; ne piše se jedan-put, marveč jedam-put. Dalje se ne sme pisati Zagrebčanin, kot čitamo v Mencejevi knjigi (str. 16), marveč Zagrebčanin, — ne jag-nje, marveč janje, pa tudi ne vruč, marveč vruč. Ta poslednja napaka se ponavlja najmanj 17krat, torej o tiskovni napaki, ki bi jo korektura prezrla, ne more biti govora!

4. Pri mehkih soglasnikih je pisatelj pozabil na d, lj in nj.

5. Pri nedoločni sklanjatvi bi bil pisatelj lahko omenil slovenske prislove zlepa, zgrda, dodobra, zarana, itd., pa bi bila ta sklanjatve Slovincem takoj in jasno razložena. — Pisatelj tudi trdi, da se »svojljni kakor tudi vsi naslednji zaimki sklanjajo kakor pridevniki moj, tvoj, svoj, naš, vaš, njegov, njezin, njihov«. Ta trditev je napačna, kajti zaimki njegov, njezin in njihov se sklanjajo po nedoločni sklanjatvi, kar pa o drugih primerih ne smemo trditi.

6. V tož. ednine osebnega zaimka za ženski spol se zdi, kakor da bi pisatelj oblike »je« sploh ne poznal.

določbah. Dosedanje obrtne določbe, ki so imele namen omejevanja alkoholizem, so bile tako pomanjkljive in mnogokrat tudi tako zgrešene, da moramo brez dvoma pripisovati ravno temu dejstvu glavno krivdo, da se je alkoholizem med ljudstvom tako vkoreninil, da ga dosedaj ni bilo mogoče izriniti. Uprav radi tega je bilo treba ta del načrta postaviti na popolnoma novo podlago, ter nanovo urediti. Zato je tudi to poglavje najboljše.

POGLAVJE II
Obrtne določbe.

a) splošne določbe o točenju in nadrobni prodaji alkoholnih pijač.

§ 9. Točenje in prodaja žganja v množinah pod 5 litrov je prepovedano.

Pokrajinske vlade smejo to mejo zvišati do 10 litrov.

V delavskih kantinah pri tovarnah in industrijskih podjetjih se alkoholne pijače ne smejo točiti oziroma nadrobno prodajati.

Prepovedano je tudi takozvano »točenje pod vejo«.

§ 10. Ob času vojne, volitev, delavskih stavk, političnih nemirov itd. sme policijska oblast prve instance v lastnem delokrogu točenje in nadrobno prodajo alkoholnih pijač za dobo do 3 mesecev popolnoma prepovedati.

Enako sme policijska oblast prve instance v industrijskih krajih ob določenih (n. pr. plačilnih) dnevih točenje in nadrobno prodajo alkoholnih pijač prepovedati.

§ 11. Ako zahteva 2/3 polnoletnih prebivalcev stanujočih nad 3 mesece v občini, oziroma v političnem okraju, da se preneha s točenjem in nadrobno prodajo alkoholnih pijač, mora policijska oblast prve instance tej zahtevi takoj ugoditi. Prepoved točenja in nadrobne prodaje alkoholnih pijač velja v tem slučaju za 3 leta.

b) določbe o nadrobni prodaji alkoholnih pijač izven gostiln in kavarn.

§ 12. Izven gostiln in kavarn se smejo alkoholne pijače — izvzemši žganje (§ 9.) — prodajati nadrobno le v zaprtih posodah.

§ 13. Nadrobna prodaja alkoholnih pijač izven gostiln in kavarn spada med koncesijonirane obrti. (Podčrtal poroč.)

Motivačno poročilo pojasnjuje določbe na sledeči način:

»Specifična nadrobna prodaja alkoholnih pijač kot je določena v obrtnem redu, veljavnem za bivša avstrijska pokrajina, je po tem načrtu popolnoma odpravljena, vsled česar tudi izraz »nadrobna prodaja« nima v tem načrtu omenjenega specifičnega pomena, marveč izraža le nasprotje s prodajo na debelo. Da pa prišteva ta načrt nadrobno prodajo alkoholnih pijač kljub temu med koncesijonirane obrti, je utemeljeno v dejstvu, da so dosedaj ravno takozvani »vinotoči čez ulico« močno pospeševali alkoholizem, ter da so zlasti v krajih, kjer ni bilo strogega policijskega nadzorstva, nastale na njihovem mestu prave gostilne. Sploh so vinotoči institucija, ki omejitve alkoholizma najbolj ogroža, ter je vsled tega umestno, da se ta obrt poleg omejitve po številu prebivalcev kot jo določa § 13. naveže tudi na koncesijo.«

Nova koncesija za nadrobno prodajo alkoholnih pijač izven gostiln in kavarn se sme podeliti le tedaj, ako v dotičnem kraju

7. Med števniki je nekaj neobičajnih, oziroma napačnih oblik. Res da se v navadni izgovorjavi večkrat čuje milijun, kar nas pa še nikakor ne opravičuje, da bi tako pisali. Ne reče se stotinici, marveč stoti, kar ima pisatelj v oklepaju, ne vem, ali kot slovensko ali srbskohrvatsko obliko.

Dalo bi se še tupatam marsikaj povedati. Omenil sem predvsem glavne pogrške, ki jih vsak površen čitatelj, ki se je količkaj bavil s shvaščino, lahko takoj opazi. Nastane vprašanje, kaj naj rečemo o takem, mило rečeno, površnem delu. Mogoče, da so g. pisatelja različni drugi opravki — saj jih že šola nudi v izobilici! — zadrževali, da se ni mogel natančneje poglobiti v stvarino. Bodisi kakorkoli, vendar popolnoma opravičiti g. pisatelja ne moremo; povem naj kar naravnost, da bi bilo po mojem mnenju že zaradi slovesa slovenskih filologov-slavistov mnogo bolje, če knjiga sploh nikoli v tej obliki ne bi bila izšla.

Merodajnim krogom naše naučne uprave bi si pa usodil predlagati, da se zadeva posebne shrvatske slovnice, za Slovence vzame v pretres in to nujno nujno delo in potreben čas za to čimprej poveri večjim strokovno izšolanim rokam. Shvaščina je na naših srednjih šolah obligatna, zato rabimo primerne učne knjige za profesorje in dijake. Dokler pa tega ne bo, bo pa shrvatski pouk na naših srednjih šolah vedno skupina več ali manj zrelih poizkusov, ki so dijakom v izgubo, profesorjem v neželjo, naši domovini pa v nobeno korist.

ne pride na vsakih 300 oseb po ena taka obrt ali gostilna, v kateri se prodajajo, oziroma točijo alkoholne pijače. Edino v krajih, kjer ni v okrožju 2 km nobene obrti ali gostilne za nadrobno prodajo oziroma točenje alkoholnih pijač, se sme podeliti koncesija za tako obrt že tedaj, če presega število prebivalcev v dotičnem kraju 150.

§ 15. Koncesije za nadrobno prodajo alkoholnih pijač izven gostiln in kavarn se — izvzemši pri sirotah, katerih preživljanje je od tega odvisno — ne more dati v najem. Ena oseba sme imeti le eno koncesijo.

c) določbe o gostilnah in kavarnah, kjer se točijo alkoholne pijače.

§ 16. Gostilniška in kavarniška obrt je v mejah naslednjega paragrafa svobodna. (Podčrtal poroč.)

§ 17. V krajih z 10.000 in več prebivalcev, kjer že pride na vsakih 400 in v krajih z manj kot 10.000 prebivalcev, kjer že pride na vsakih 300 prebivalcev po ena gostilna oziroma kavarna, v kateri se točijo alkoholne pijače, se take gostilne ali kavarne ne smejo več otvarjati. V krajih, ki imajo več kot 150 a manj kot 300 prebivalcev se sme otvoriti nova gostilna oziroma kavarna, kjer se točijo alkoholne pijače le tedaj, če v okrožju 2 km še ni take gostilne oziroma kavarne.

Te omejitve ne veljajo za letovišča in kraje, kjer je vsled izletnikov ali tujskega prometa nujno potrebnih več gostiln oziroma kavarn, v katerih se točijo alkoholne pijače kot jih dopušča odstavek 1. tega paragrafa. Letovišča in kraje, za katere naj velja ta določba, kakor tudi število tamkaj dopustnih gostiln in kavarn, kjer se točijo alkoholne pijače določi politična oblast druge instance.

§ 18. Kdor hoče pričeti gostilniško ali kavarniško obrt združeno s točenjem alkoholnih pijač, mora izpolniti vse pogoje obrtnege reda — kolikor ne nasprotuje tem določbam — ter se izkazati v izpričevalom o najmanj 5 letni službi v gostilniški oziroma kavarniški obrti. Vaje-niška doba se pri tem všteje v službeno.

K tem popolnoma novim določbam pravi motivačno poročilo:

»Koncesija je imela namen omejiti število gostiln in kavarn ter s tem tudi alkoholizem. Uspeh pa je ravno nasproten. Gostiln imamo v primeri s § 17. splošno najmanj štirikrat preveč in alkoholizem se je tudi razširil med ljudstvom do najvišje mere. Namesto da bi koncesijoniranost preprečila ustanavljanje novih gostiln, je le povzročila, da so mogli nove gostilne otvarjati vedno le ljudje, ki so imeli slučajno dobre zveze ali ki so pripadali politično odločujoči stranki, brez ozira na njihovo sposobnost in zanesljivost. Ker se faktor, ki dejanski odločuje pri podelitvi koncesij, menjava, je naravno, da so v menjajočih se dobah nastajale vedno nove gostilne, ki so jih otvarjali protežiranci odločujoče oblasti.

Poleg tega pa je koncesijoniranost vzrok, da smatra gostilničar svojo gostilno kot nekaj privilegija, ki ga varuje pred konkurenco, ter mu donša lepe dohodke. Gostilniška koncesija pomeni kapital kakor pomeni kapital dobro vpeljana trgovina ali industrijsko podjetje. Razlika obstoji le v tem, da je treba za dobro vpeljano trgovino ali industrijo poleg kapitala zmožnosti in truda, dočim je pri gostilni s koncesijo skoraj vse doseženo. Zato je popolnoma naravno, da je koncesijoniranost pospeševala korupcijo, ki se da edino na ta način odpraviti, da se gostilniška obrt označi za svobodno, ter se v mejah, ki jih določa ta načrt dopusti prosta konkurenca.

Sploh pa odpade po tem načrtu sleherni razlog za koncesijoniranje gostilniške in kavarniške obrti. Poleg omejitve gostiln in kavarn po številu prebivalstva so predpisi glede gostom namenjenih prostorov, njihove opreme, postrežbe ter uslužbencev tako določeni in tako strogi, da je ustanavljanje gostiln oziroma kavarn, ki bi služile predvsem v pospeševanje pijačevanja skoraj onemogočena. Gotovo je vsaj, da koncesijoniranost v tem oziru razmer ne bi zboljšala, marveč bi jih poslabšala ker bi zopet prišlo do gostilniške oziroma kavarniške obrti le osebe, ki uživajo naklonjenost vsakokratne politične oblasti ter se jim ne bi bilo bati, da jih izpodrine v njihovem podjetju sposobnejši in vestnejši gostilničar oziroma kavarnar. Koncesija bi na ta način dajala gostilničarjem oziroma kavarnarjem le potuho, vsled katere ne bi točno izvrševali zakonitih predpisov glede njihove obrti.

Omejitve gostiln in kavarn po številu prebivalcev kot jo določa v § 17., je potrebna, ker je edino tako zanesljivo zagotovljeno, da se gostilne oziroma kavarne kljub vsem ostalim predpisom ne bodo preveč razmnožile. Od jasne in popolnoma določene meje je v tem oziru vse odvisno, kajti dosedanja izkušnja je pokazala, da se izvrševanje zakonitih predpisov kot so oni glede gostilniških prostorov, njihove opreme, postrežbe itd., le neredno in nezadostno nadzoruje.

Omejitve pravice do izvrševanja gostilniške oziroma kavarniške obrti na osebe, ki se morejo izkazati v izpričevalom o najmanj 5 letni službi v tej obrti, ima namen preprečiti, da bi otvarjale gostilne ali kavarne delamrže osebe, ki si hočejo na ta način zagotoviti lahek in dober zaslužek. Dosedaj se je redno opažalo, da so se zlasti na deželi oprijeli gostilniške obrti predvsem le ljudje, ki jim ni bilo za resno delo, marveč jih je mikalo le udobno življenje. Omenjena določba naj bi pripomogla k temu, da se tudi gostilniška in kavarniška obrt dvigne na stopnjo resnične obrti, za katero je treba poleg kapitala tudi spretnih, pridnih in delavnih rok.

Dogodki na Reki.

LDU Rotterdam, 18. sept. (DKU) Reuterjev urad javlja, da se reški uporniki še vedno nahajajo v mestu. Angleško vojaštvo je Reko zapustilo. Vsa poročila o Reki dohajajo le z uradne rimske strani. V Londonu domnevajo, da bo Italija mesto blokirala in upornike izstradala.

LDU Bakar, 18. sept. Z Reke in Sušaka je pobegnilo mnogo prebivalcev v Jugoslavijo. Uporni italijanski vojaki so pričeli na Reki loviti Jugoslovane. Francoske čete se nahajajo v prosti luki pri jugoslovanskih skladiščih. Ena četa je v Martinčičih, kjer se nahajajo tudi jugoslovanski častniki in vojaki. Angleške in ameriške vojne ladje so pri Opatiji in ena francoska ladja v prosti luki. Po ustnem sporočilu jugoslovanskih vojaških oblasti so bila naša skladišča do 14. sept. še na varnem; varovala jih je francoska straža.

LDU Milan, 19. sept. (Brezžično.) Položaj na Reki je neizpremenjen. General Badoglio nadaljuje svoje pogovore z vodilnimi osebnostmi reškega mesta. Namen teh razgovorov je, preprečiti vsakršen neljubi dogodek.

LDU Reka, 18. sept. Danes popoldne je sprejel D'Annunzio zastopnike Sušaka in jim izjavil, da ne more prevzemati nobene odgovornosti za Sušak. Zastopniki naj se v tem pogledu obrnejo na generala Castellija. D'Annunzio je dostavil, da Jugoslovanom na Reki jamči za varnost življenja in imetja; prosil je odposlanca, naj pomirjevalno vplivajo na ljudstvo. Zastopniki Sušaka so odgovorili, da so slišali že mnogo lepih besed, ker jim je tudi general Grazioli enako obetal, vendar pa je bilo življenje in imetje Jugoslovanov ogroženo.

LDU Reka, 18. sept. Danes so bili po mestu nabiti lepaki, s katerimi se pozivlja reško prebivalstvo, naj se zbere v »Ulici 17. novembra«, ker dospo brigada Firenze na Reko.

Kultura italijanskih listov.

LDU Split, 19. septembra. (DDU.) Milanski časniki od 15. t. m. so povodom reških dogodkov večinoma zaplenjeni. »Popolo d'Italia« je na pobeljenem delu lista natiskal z velikimi črkami: »Pobeljeno vsled ukaza svinje Nitti«, a na drugem mestu: »Francesco Nitti, lopovski bourbonški minister, mi ti kličemo v gobec: »Živela Reka! Živela Reka! Živela Reka!« »Branitelj domovinske časti živijo.« »Živio D'Annunzio!« Tudi drugi nacionalistični listi na zelo nekulturen način izražajo svojo besnost.

Razna poročila.

Perzija nas je priznala.

LDU Beograd, 18. sept. Perzijska vlada je uradno priznala kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poslanik Perzije pride v kratkem v Beograd, da izroči svoje poverilnice.

Dvajsetdnevni rok Bolgariji.

LDU Pariz, 18. sept. (DKU. Brezžično.) Kakor poroča »Chicago Tribune«, se bo dovolil bolgarski mirovni delegaciji 20dnevni rok, do katerega mora predložiti mirovni delegaciji svoje pripombe k določbam mirovne pogodbe. Pričakovati je, da bo mirovna pogodba z Bolgarijo podpisana vsaj do 15. oktobra 1919.

Uspehi Kolčakove armade.

LDU Beograd, 18. sept. Tukajšnja ruska agentura poroča: Kolčakova 11. divizija je južno od Bakušana pri postaji v bližini mesta Tolstaja uničila dve boljševiški brigadi. Med ujetniki se nahajajo tudi: generalna štaba 5. divizije, 3. brigade ter štabi 43., 44., 310. in 312. sovjetskega polka. Kolčakova divizija je zajela vso sovražno artiljerijo in zastavo 310. polka. Druga armada je tudi imela uspehe. Desno krilo je zavzelo Melko Carnejo (65 km vzhodno od Išima). Na fronti prve armade je zajet generalni štab 29. boljševiške divizije. Ta divizija je najboljša bolše-

viška vojska. Konjenica je zavzela mesto Golnič Maldovodsk. Število ujetnikov in materijala je ogromno. — Na poljski fronti je po močnem topniškem ognju poljska armada zavzela mesto Borysov, zajela veliko število ujetnikov in napravila mnogo plena. Konjenica goni bežečega sovražnika pred seboj. Na jugu reke Dvine je bil odbit močan sovražni napad. Sovražnik se je umaknil iz postojank ob reki Anta. — Boljševiki so Ukrajni ponudili mir.

Politične novice.

+ Nezadovoljnost v Srbiji. Minolo nedeljo so sklicali neodvisni belgrajski meščani shod, na katerem so dajali duška nevolji nad notranjepolitičnim položajem. Med drugimi je govoril tudi Milan Marjanovič, ki je izrazil svoje veselje, da je končno izpregovoril tudi Belgrad. Sprejeli so resolucijo, v kateri pravijo med drugim, da so razlogi notranjepolitične krize v dejstvu, da začasni parlament ni izrazil mišljenja in čustvovanja naroda in da je prvi začetek za izboljšanje položaja v tem, da se začasni parlament čimprej zameni z resničnim ljudskim zastopom. — Med srbskimi kmeti je izzvala misel, da se osnuje samostoina kmetijska stranka, najživahnejši odziv. »Epoha« beleži ti dve dejstvi in izvaja, kako zelo se v Srbiji čuti potreba, da se da slovo starim političnim geslom in strankam in postavi na njih mesto nekaj novega, časa primernege, idealnege. List ponovno pozivlje politično čisto, nepokvarjeno mladino, da se z malenkostnim idealizmom organizira in pripravi pot novi dobi političnege življenja.

+ Manifestacije za Reko so se 16. t. m. vršile v Zagrebu.

Tudi sodnijsko dokazati.

Vprašanje zlorabe telefona je razvnelo grozovito in besno debato v naši državi. »Narod« pravi: »Mi ponovno trdimo, da se je za poročevanje »Slovencu« zlorabil telefon z državnimi razgovori in smo pripravljeno tudi sodnijsko dokazati.« Mi odgovorimo na to: ponovno trdimo, da se je zlorabil za poročevanje »Narodu« telefon z državnimi razgovori, in smo pripravljeno tudi sodnijsko dokazati. Še več; mi smo pripravljeno sodnijsko dokazati, da se še vedno rabi za poročevanje »Narodu« telefon, ki je vse prej kot privaten; da, tudi sodnijsko dokazati.

Dnevne novice.

— Slovo od ljubljanske pehote št. 37 (prej 17). Župnik M. Škerjanec, ki se je te dni poslovil od ljubljanskega polka in je bil v petek 19. sept. kanonično umeščen na župnijo Raka (Krsko), nas naproša sledeče objaviti: »Tovariši! Knjižico »Ljubljanska pehota 17 po pretrvu l. 1918.«, katero dobite še v roke, sem spisal v spomin in slovo junaškim kranjskim fantom. V njej opisujem zadnje dneve slavnege, starega domačega polka in njegov prehod v jugoslovanski polk. Priložen je tudi imenik vseh pripadnikov ob času, ko je bival polk v Rivi. Ker zdihuje ves polk še danes v strašnem ujetništvu, ste Vi, korenjaki kr. SHS ljubljanske pehote 37 njihovi pravi nasledniki. Vam veljajo besede v knjižici: Junaški duh, ki je sprememljil naše korenjake v vseh bojih za tujo stvar po ruskih planjavah, kraških golčavah in tirolskih gorah, naj bi živel tudi naprej med tovariši, ki se morajo zavdati, da se sedaj bore za svojo lastno lepo domovino, za lastne brate in sestre! In lepa naša domovina je vredna vse naše ljubezni, vseh velikih žrtve...! — Dasi sem služil vedno na težkih frontah, na Krnu, za Pijavo pod strašno Monte Tombo, sem bil srečen in vesel, ko sem bil poklican spomladi leta 1918. na Tirolsko k ljubljanskemu polku, pri katerem sem že služil l. 1891/92. Vse svoje moči sem posvetil našim vrlim fantom. Z njimi sem trpel v res strašnih postojankah pri Asiago in v še bolj strašnem ujetništvu na Laškem! Kako me je po vrnitvi iz ujetništva bolelo srce, ko sem čul o nesreči na Koroškem, katero ste Vi najmanj zakrivali, pa v najvišji meri hitro popravili. — Zato ostane naš polk stari, junaški ljubljanski polk! Polk poln discipline in dobrega duha, polk na najboljšem glasu pri višjih poveljstvih in priljubljen povsed med ljudstvom, kjer nastopa! — Dasi utrujen od vojne in ujetništva, sem opravljal z veseljem službo med Vami. Ne zabim dni, katere sem preživel pri Vas v Korotanu in Prekmurju. Vaša služba je tudi danes tako težka, da Vas ne morem niti zbrati okoli sebe, da se osebno poslovim od Vas in vsakemu stisnem krepko desnico. Toda ne zabite, da delate in trpite za našo novo lepo domovino Jugoslavijo, da pripravljate srečnejše in veselejše dneve bratom, pa tudi sebi. Poslavljam se; v duhu ostanem pri Vas, tovariši! Bog in sreča junaška z Vami! Vedna slava ljubljanski pehoti! — Murska Sobota, 15. septembra 1919. — Vaš župnik M. Š.«

— V IV. redni seji višjega šolskega sveta dne 12. in 13. sept. je bil sprejet načrt naredbe o javni kvalifikaciji učiteljstva na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. Sklenilo se je ustanoviti meščansko šolo v Ljubljani ter preustrojiti stopnjema gimnaziju v Kranju in realno gimnaziju. Oddale so se službe ravnateljev in ravnateljic ter strokovnih učiteljev in učiteljic za meščanske šole, nadalje več služb nadučiteljev in učiteljev (ic). — Odobrilo se je službeno premeščanje nekaterih učiteljev. — Poverjeništvu za uk in bogočastje so se stavili predlogi za zasedanje stalnih učnih mest na srednjih šolah in učiteljskih. Odredilo se je razširjanje raznih ljudskih šol. Vodstvu zasebne osemrazredne ljudske šole na Lichtenurničnem zavodu v Ljubljani se je dovolil preustroj šole v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo. Sistemizirala in zasedla so se učna mesta za ženska ročna dela. Nekateri učitelji so se uradoma ali na prošnjo vpokojili. — Sklenilo se je, da se voditelji ljudskih šol, ki imajo osem ali več razredov (vzporodnic) oprostijo od razrednega pouka. Končno so se rešile nekatere stanovske zadeve srednješolskih, oziroma ljudskošolskih učiteljev. — Predsednik: prof. Fr. Vadnjal s. r.

— O vprašanju in rešitvi begunske podpore. Kakor znano, se je izza časa, ko se je primorska pokrajina zasedla od tuje države, veliko ljudstva izselilo, oziroma pobegnulo v Jugoslavijo, kjer žive kot begunci večinoma brez posla in brez vsakršne podpore. Je pa med temi mnogo takih, ki so bili svoječasno od bivše in pokojne avstrijske vlade radi političnih pomislekov in osumljenj internirani, konfinirani in radi tega tudi obsojeni na večletno ječo ter nazadnje vzdržani kot begunci na državne stroške. Ko pa je sledil bankerot avstrijske države, so se vrnili v domovino, misleč da bodo zopet sprejeti v nekdanje službe in zamogli živeti v domovini. Toda veliko je bilo njih razočaranje in presenečenje, ko je njih domovina bila radi lakavosti gotove države in njenih podrepanikov zasedena. Primoranci so bili torej se vdrgič izseliti ali pobegniti v novo domovino Jugoslavijo ter živeti tu, dokler ne bo napočil dan, ko bode tujec-vsiljivec preganjan iz njihove domačije in se bodo utegnili vračati v svoje kraje in na svoja domovja. Med tem časom so pa tisti, ki so se vrnili kot begunci in preganjanci iz Nemške Avstrije, oziroma iz bivše Avstrije, prejeli od tuje države kot brezposelni in brez zaslužka nadaljno begunsko podporo. Vprašamo sedaj-le, kako se dá vendar to tolmačiti, da je bivša avstrijska in nazadnje laška država podpirala begunce-podnike, ki niso bili njene narodnosti, med tem ko se ravno istim beguncem, ki so došli s Primorskega v Jugoslavijo, ne izplačuje od države begunska podpora. To je tembolj čudno, ker so ti begunci kot narodni pionirji žrtvovali med časom svetovne vojske zdravje, svobodo, pretrpeli lakoto, mrz in razna preganjanja in nadloge za jugoslovansko, oziroma slovensko reč. Če so torej le-ti storili v polni meri svoje dolžnosti in pripomogli takorekoč s kamenčki k zidavi zgradbe velike Jugoslavije, potem se upravičeno nadejajo in upajo, da jim bo šla tudi država v njihovem sedanjem res žalostnem položaju na roko s tem, da reši in uredi končno toli nujno in pereče vprašanje begunske podpore in s tem pokaže, da se tudi ona zaveda svojih dolžnosti napram svojim ljudem in izkaže s tem svojo hvaležnost napram njenim državnim soustanoviteljem. Torej pričakujemo hitrih ukrepov. — Tržačan-begunec.

Na notico pod naslovom »Javno vprašanje« v številu 123 našega lista z dne 17. septembra 1919, daje delegacija ministrstva financ v Ljubljani tole pojasnilo: Kakor znano, so bile terjatve jugoslovanskih državljanov v Nemški Avstriji doslej pod uradno zaporo in se niso smele izplačevati. Sedaj je dunajska vlada kot vse kaže, to zaporo dvignila, deloma ker se ji za pripravo premoženjskega davka v Nemški Avstriji najbrž ne zdi več potrebna, deloma pa tudi vsled določbe mirovne pogodbe, ki baje nalaga Nemški Avstriji povračilo jugoslovanskih terjatev, zlasti onih iz dobe pred razpadom stare države, oziroma pred žigosanjem avstroogrskih bankovcev v jugoslovansko valuto, izračunjeni na podlagi švicarskega kurza stare avstrijske krone ob razpadu monarhije, kar bi bilo za jugoslovanske upnike dokaj ugodno. Nem. Avstrija sama je namreč do zadnjega zastopala stališče, da je vrniti te terjatve v nežigosanih kronah z zneskom, na kateri se glase. Delegacija nima še nikakih uradnih obvestil o odpravi zapore niti o merodajnem besedilu mirovne pogodbe. Vendar pa je jugoslovanskim upni-

kom svetovati, da če le možno, še nekoliko počakajo z realizacijo svojih terjatev in da sklicevaje se na mirovno pogodbo odklanjajo zlasti plačilo v nežigosanih kronah. Delegacija glede tega vprašanja z ozirom na niege mednarodni značaj v svojem delokrogu ne more ničesar odrediti, poskrbi pa, da se osrednja vlada čimprej zavzame za to zadevo. — Delegat dr. Savnik.

— Porotne razprave se prično pri deželnem sodišču v Ljubljani v ponedeljek dne 22. septembra 1919. Doslej so odrejene sledeče razprave: V ponedeljek, dne 22. septembra: Miloš Slemenšek zaradi hudodelstva posiljenja in Rudolf Cerar zaradi hudodelstva goljufije. V torek, dne 23. septembra: Leopold Seidl zaradi hudodelstva umora in zaradi hudodelstva posiljenja. V sredo, dne 24. septembra: Josip Solar in dva tovariša zaradi hudodelstva tatvine in pa Josip Šušteršič in trije tovariši zaradi hudodelstva tatvine. V četrtek, dne 25. septembra: Franc Schilling in en tovariš zaradi hudodelstva tatvine in pa Alfonz Kernc in pa eden tovariš zaradi hudodelstva tatvine. V petek, dne 26. septembra: Janez Kopitar zaradi hudodelstva tatvine in pa Franc Kralj zaradi hudodelstva goljufije. V soboto, dne 27. septembra: Svetozar Janjič zaradi hudodelstva umora. V ponedeljek, dne 29. septembra: Karl Lavtar in trije tovariši zaradi hudodelstva goljufije. Najmanjša porotna razprava se odredi kasneje.

— Stiški samostan je eden najstarejših samostanov na Slovenskem, ki je stal vedno v ozkem stiku z ljudstvom. Kdor hoče izvedeti zgodovino in velik pomen tega samostana, naj seže po lepi ilustrirani knjižici dr. J. Srebrnič »Stišna«, ki se dobi v Jugoslovanski knjigarni za 1 K 80 vin.

— Dirka Celje-Zagreb za jugoslovansko prvenstvo se vrši v nedeljo in je start v Celju ob pol 8. uri zjutraj. Klub slovenskih kolesarjev Ilirija pozivlja svoje člane, da prevzame po možnosti mesta rediteljev na progi Celje-Zidan most-Brežice, zaeno pa tudi vse ostale kolesarje, osobito one, ki stanujejo ob progi, da preskrbe ob času dirke za red na cesti in se sami postavijo na ovinke in križpota v orientacijo dirkačem. Dolžnost vsakega športnika je, da podpira naše športne prireditelje, osobito v tem slučaju, ko bodo tekmovali športniki iz vseh jugoslovanskih pokrajin in je mnogim pot povsem nezna. Ljubljanski kolesarji naj se javijo v svrhu informacij pri g. Gorcu na Gosposvetski cesti 14, da se razdeli delo. — Kakor že javljeno, udeležijo se dirke tudi trije poznani prvaki Ilirije.

— Za prosto vožnjo časnika po železnici. Zagrebški »Osvit« piše: Novinarsko društvo se je že večkrat obrnilo na gg. ministre v Beogradu zaradi prostih vozniških listov na železnicah, kakršne imajo vsi časnikarji v vseh kulturnih deželah Evrope. Gg. ministri so do sedaj vedno odgovarjali: »Ilo ni bil nikdar običaj pri nas v Srbiji.« Kdaj se bodo gospodja v Beogradu nakasneje začeli ravnati po običajih velike Evrope?

— Nov denar. Vse podružnice avstro-ogrške banke so prejele nalog, da pripravijo svoje tresorje in ojačijo stražo zaradi prevzetja novega državnega denarja, ki jim bo doposlan v večjih množinah v izmeneno za avstrijske bankovce.

— L 4 % državno posojilo. Mestna hranilnica ljubljanska je prejela 4 % bone kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev ter jih izdaja strankam proti izročitvi začasnega potrdila.

— Poštni uradi v Prekmurju. V slovensko upravo spadajočemu delu Prekmurja so se otvorili naslednji poštni uradi: Beltinci, Gornja Lendava, Fokovci, Križevci, Prosenjakovci, Petrovci, Rogoševci, Murska Sobota ter Veliki Dolinci.

— Gospodje, ki se zanimajo, da se ustanovi v Ljubljani konjsko dirkaško društvo, naj blagovolijo svoj naslov naznaniti z dopisnico podpolkovniku Ravniharju v žrebčarni na Selu. 5543.

— Zahvala. Ob moji zlati maši sem dobil mnogo čestitk. Ne morem se vsem posebej zahvaliti. Zato pa tu s hvaležnim srcem zakličem: Hvala vam! Zivel! Bog plačaj! — Mihael Sajé, zlato-mašnik.

— Slovensko planinsko društvo naznanja, da sta se Triglavski dom na Kredarici in Dežmanova kočča zatvorili dne 17. t. m. Ostale Triglavske kočče so zatvorilo še ta teden. Odprt ostane le še turistovski hotel v Vratih in to približno do 15. oktobra t. l.

— Brzovlak na progi južne železnice med Dunajem in Ljubljano, ki so ga nameravali vpeljati z 20. septembrom, vsled premogovne krize začasno še ne bo vozil.

— Pošne razmere v državi SHS. O tem žalostnem poglavju piše »Hrvat« in navaja, da prihajajo pisma iz notranjosti, odkoder bi lahko dospela v enem dnevu, čez 15 do 20 dni, ako sploh pridejo; znamke so navadno brez pečata, Brzovjavke

prihajajo čez več dni, a denar, poslan s pošto nakaznico, čez 20 do 30 dni. O redu na telefonskih centralah sploh ni izgubljati besed. Za vse to ni odgovoren samo poštni minister, čegar nesposobnost je itak splošno znana, ampak v prvi vrsti razni načelniki, ravnatelji, tajniki, revizorji itd., ki ali izvajajo pasivno resistenco proti svojim ministrom, državi in državljanom ali pa so popolnoma nesposobni ter jih treba nadomestiti s sposobnimi ljudmi. List poziva poslance, naj najdejo neznosnim poštnim razmeram radikalnega leka.

— Ponarejene znamke so se pojavile v prometu v Prekmurju. Znamke imajo napis: Prekmurje SHS. Znamke so brez vrednosti.

— Obletnico osvobojenja bodo dne 29. oktobra slovesno praznovali v Zagrebu. Ako bo regent obisk padel na tiste dni, se bosta obe slavnosti združili in bo 29. oktober glavni slavnostni dan, drugače bodo obhajali ta dan kot poseben narodni praznik.

— Dar našim mestom. Hrvatski kipar Rudolf Valdec je še pred vojno izdelal kip kralja Petra I., ki ga je za časa vojne rešil na ta način, da ga je zakopal v zemljo. Po tem kipu so vili deset bronastih soh, ki jih bosta regent Aleksander in belgrajska centralna vlada o priliki, ko se bo kralj Peter oficijelno vrnil v domovino, podarila najznamenitijim mestom v Jugoslaviji.

Koroške novice.

k Pri Sv. Križu nad Dravogradom za 28. t. m. napovedani veliki ljudski shod se radi narodnih prireditev v Dobri vasi preloži končnoveljavno na nedeljo, dne 5. oktobra t. l.

k Galicija. Dne 14. t. m. se je vršil tu ljudski shod. Govorili so: general Maister, dr. J. Piskernikova in notar Zevnik. Udeležencev je bilo lepo število. Polagoma se naši nemškutarji že spreobračajo in upati je, da bo glasovanje v naši občini prav dobro izpadlo.

k Narodno delo na Koroškem. Stojimo pred plebiscitom in vsi zavedni Slovenci delujejo z vsemi silami na to, da prepričajo ljudi o ljubezni Jugoslavije do naših koroških rojakov. Različna okrajna glavarstva na Kranjskem in posebno na Koroškem se pa naravnost trudijo naše ljudi o nasprotnem prepričati, ker sicer bi si ne mogli razlagati razsodb teh oblastev, kako si tolmačijo in kako uporabljajo naredbu v kontroli proste trgovine v kraljevstvu SHS z dne 7. marca in 15. aprila t. l. Kakor je znano, dobi ovaditelj kot nagrado pol vrednosti zaplenjenega blaga. Povsem naravno je, da je mnogo ovadb, neverjetno pa je, da vedno te ovadbe same zadostujejo, da je ovadeni obsojen v globo in da se mu zapleni blago. Treba bi bilo korenite premembe, ker se sicer zaman trudimo na Koroškem. Z ovadniškimi nagradami izpodkopavamo moralo pri domačinih, oškodujemo pa tudi domače, že itak vsled nemške invazije dovolj oškodovano ljudstvo. Tu je namreč prišlo v prakso, da je vsak, kojega je kdo ovadil, tudi že obsojen. Živino — ponajveč gre za to — se da do pravomočnosti razsodbe kakemu tretjemu v hrambo, čeprav ima lastnik svoje premoženje v Jugoslaviji, tako da dobi, čeprav bi deželna vlada njegovi pritožbi ugodila, česar pa še nismo doživeli, čez nekaj mesecev popolnoma izmogožano, slabo krmljeno živino nazaj. Prosimo brze pomoči in korenite premembe v postopanju.

k Otvoritev celokupnega prometa pri poštnih uradih na Koroškem. Pri naslednjih poštnih uradih naše Koroške se je otvoril celokupni poštni promet: Bela, Bistrica v Rožu, Borovlje, Črna pri Prevaljah, Djekše, Dobla ves, Galicija, Globasnica, Grabštajn, Grebinj, Guštanj, Hodiše, Kotlje, Labod, Ledence, Libelče, Meža, Miklavčevo, Možica, Pliberk, Podgora, Podgorje, Podrožica, Prevalje, Pustrica, Ribnica ob Vrbskem jezeru, Rožek, Ruda, Sinča ves, Svetna vas, Škocjan v Podjuni, Šmarjeta v Rožu, Šmihel pri Pliberku, Št. Vid v Podjuni, Sv. Jakob v Rožu, Tinje, Velikovec, Vetrinj, Zgornje Jezersko, Zgornje Trušnje, Železna Kaplja in Zihpolje. Urada Otok in Zrelec poslujeta za sedaj samo za pisemski promet. Urad Škofiče se bo otvoril v najkrajšem času.

Ljubljanske novice.

lj Univerzitetni svet. Zbor prvih imenovanih profesorjev univerze v Ljubljani se je v smislu zakona dne 18. t. m. konstituiral kot univerzitetni svet takole: predsednik g. prof. Plemelj Josip, predsednikov namestnik g. prof. Zupančič Rihard, poslovođa g. prof. Ramovš Franc. Prostori univerzitetnega sveta se nahajajo začasno v deželnem dvorcu, I. nadstropje.

lj Ljudski oder v Ljubljani. Ljudski oder ponovi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer F. S. Finžgarjevo — prenovljeno — ljudsko igro »Naša kri.« Vstopnice se dobe v predprodaji danes (v soboto) v trafiki gospe Modic v Kopitarjevi ulici (po-

leg prodajalne Kat. tisk. dr.) potem zvečer od 6. do 8. ure in v nedeljo od 9. do 12. ure v pisarni Ljudskega odra v Ljudsku domu (I. nadstr.)

lj Jugoslovansko akademsko društvo »Tomislava iz Varaždina priredi v torek, 23. sept. v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« ob 20. uri koncert s sledečim vspreedom: 1. a) Vilko Novak: Pozdrav domovini; b) Josip P. Foerster: Velké, airé, rodné lány; c) Staša Binički: Tri devojke; d) Emil Adamič: Vasovalec. Poje moški zbor. — 2. V. Masorovsky: Dječje sobe. Poje gđc. Anka Koščević. — 3. Ernest Krajanški: Pučke popevke iz varaždinskega kraja: a) Zaljubljena devojka; b) Jelena, jakuba zelena; c) Sadila sem bažulek; d) Kad sem ja ledik junak bil; e) Sveti Ivan kresa loži; f) Kad snešice v kržmu zajdu. Poje moški zbor. — 4. a) Anton Dvořak: Ljubavne pesmi; b) Josip Pavčić: Pastirica. Poje gđc. Anka Koščević. — 5. Vinko Zganec: Pučke popevke iz Medumurja: a) Grad se beli; b) Nij me vola več na svetu živeti; c) Pij, mila, pij...; d) Cin van, cor-dugan; e) Ante Dobronić: Garavuš (po narodnoj pesmi); f) Fran Lhotka: Skuhala sem večerico (narodna slavovska); g) Boh. Pokorny: Tancuj, tancuj (narodna slovaška). Poje moški zbor. — Tenor solo g. cand. ing. Dragotin Domanko. Spremlja g. mr. pharm. Vatroslav Leitner. Dirigent g. dr. Ernest Krajanški.

lj Koncert g. Ličarja in gđc. Thierry se ne vrši 20. t. m. temveč še le 3. oktobra.

lj Skupščina vseh akademikov beguncev, ki stanujejo v Ljubljani ali na deželi, se vrši danes v soboto 20. sept. po ustanovnem občnem zboru »Jugoslovanskega akademskega podpornega društva« v Ljubljani v državni obrtni šoli. Akademiki iz Primorske, Istre, Dalmacije, Koroške, udeležite se polnoštevilno! — Pripravljalni odbor.

lj Krekova prosveta. Zveza služkinj ina jutri ob pol 5. predavanje v Alojzije-višču. To bo prvo predavanje v letošnji sezoni. Znaprej bo po možnosti vsako nedeljo. Čas počitnic je minul, tovarišice sedaj pa pogumno na delo. Pomagajmo si predvsem same, in pomagano nam bo, da tudi nam skozi meglo, ki se vlačí med našo javnostjo, prejalšlejši zasije lepša zariš boljše bodočnosti. — Predsednica.

lj Krekova prosveta. Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk priredi v nedeljo, dne 21. septembra izlet k sv. Trojici pri Domžalah. Odhod z državnega kolodvora zjutraj ob pol 8. uri do Domžal, potem gremo peš skozi Dob na prijazni hribček k sv. Trojici, povratek na Laze in od tam z večernim vlakom v Ljubljano. Za sv. mašo je preskrbljeno. Članice, udeležite se izleta polnoštevilno. Vabljeni so tudi vsi prijatelji našega društva. Za prehrano skrbi vsak sam. — Odbor.

lj Orkestralno društvo »Glasbene Matic« ima skupno vajo v ponedeljek, dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer. Prosim polnoštevilno in točno, ker se študira za koncert. — Za odbor dr. Karlin.

lj Sestanek križevniške moške Marijine družbe bo v nedeljo, dne 21. t. m. ob 6. uri popoldne v Jugoslov. tiskarni v tretjem nadstropju.

lj Iz pisarne dramskega gledališča. V soboto, dne 20. septembra igra v »Dnevih našega življenja« vlogo Evdokije Antonovne ga. Rogozova in ne kot je pomotoma na lepikah ga. Pavlinova.

lj Zveza trgovskih nastavljenecv sklicuje v soboto, dne 20. t. m., člansko zborovanje, katero se vrši v restavracijskih prostorih »Zlatorog«, Gosposka ulica, ob pol 20. uri. Dnevni red: Volitev delegatov za prvo vseslovensko konferenco trgovskih nastavljenecv. Polnoštevilna udeležba dolžnost!

lj Ljubljanska garnizijska godba. V soboto 20. t. m. ob 5. uri popoldne promenadni koncert v »Zvezdi«.

lj Domače podjetje. Opozarjamo na današnji oglas domačega podjetnika, gospoda Pavla Stěle-ta, katero nam nudi nekaj v Ljubljani novega in potrebnega.

lj Umrli so v Ljubljani: Marija Strus, žena delavca, 76 let. — Ivan Nagēle, nadgozdar, 58 let. — Marija Pavlin, žena gruntarja, 41 let. — Ada Pöschl, hči trgovca, 9 let. — Franc Šuštar, sin železničarja, 1 leto. — Slavko Hočvar, rejenc, 2 meseca. — Marija Bezlaj, žena delavca, 66 let. — Terezija Urbančič, mestna uboga, 75 let. — Jožef Albrecht, dninar, 44 let. — Frančiška Deželak, hči gruntarja, 31 let. — Danica Božič, hči čevljarja, 6 let. — Ursula Vidmar, žena posestnika, 54 let. — Antonija Zagar, žena orožniškega stražmojstra, 44 let. — Franja Jaklič, zasebnica, 81 let. — Vladimir Natlačen, sin odvetnika, 2 leti. — Ivan Petkovišek, sin posestnika, 4 meseca. — Gregor Pugelj, bivši starinar, 83 let. — Jerina Kastelic, bivša tobačna delavca, 78 let. — Albin Volavšek, sin železničarja, 8 mesecv. — Marija Brinskele, gostja, 73 let. — Marija Peterca, bivša tovarn. delavca, 70 let. — Marija Cufar, begunca, 86 let. — S. Angelina Cecilija Knapper, usmiljenka, 69 let. — Jernej Reitz

bivši trgovec, 55 let. — Katarina Knapič, šivilja, 51 let. — Marija Suštar, mestna uboga, 71 let.

Ij Najdeno. Čestokrat se ponavljajo slučaj, da se objavljajo v tujakajšnjih dnevnikih oglasi o najdenih rečeh in se izgubljeni pozivljajo, naj se zglase pri najditeljih. V smislu § 389. obč. drž. zak. je najditelj zavezan, če ne more ugotoviti izgubljenega, najdeno reč, če ni več kot 2 K vredna, na običajni način prijaviti, je li pa najdnina več kot 24 K vredna, to oblasti naznaniti. Občinstvo se opozarja, da se ogne vsem nepravilnostim, ker se čestokrat dogodi, da najdene reči izhajajo iz kaznivih dejanj. — Vodja policijskega ravnanja: Dr. Guštin.

Ij Osrednje društvo natakarjev ter hotelskih, gostilniških in kavarniških uslužbencev v Ljubljani priredi v soboto, dne 20. t. m. ob pol 20. uri v vseh prostorih Narodnega doma svojo veselico. Svirala bo vojaška godba pod osebnim vodstvom kapelnika g. dr. Cerina. Vspored je zelo zanimiv ter nudi p. n. občinstvu mnogo zabave in smeha. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor. 5484

Ij Banka pod milim nebom v Ljubljani. V osrednji Evropi smo že pozabili, da so prvi bankirji poslovali pod milim nebom; a ker se na svetu vse ponavlja, smo te dni videli poslovati »banko« pod milim nebom pred glavnim kolodvorom, kjer vrvi zdaj, ko šteje Ljubljana do 80.000 prebivalcev, tako življenje, kakor pred vojsko tam pred kolodvorom v gališkem Lvovu. Naš glavni kolodvor je tak, kakršen je ostal od potresa sem: brez stolpa skvarjeno poslopje z najbolj zanemarjeno cesto, ki je celo v Ljubljani posebnost orientalske zanikernosti. V megli prahu stoji pri poslopju večja gruča živahnih ljudi. Kako veriženje? Kaka žepna tatvina? Ne, neka ženska čepi pri zidu, obdaja jo kopa ljudi, ki jim prodaja italijanske bankovce. Ljudje, ki zamenjavajo krone za lire, so slabo oblečeni, toda zamenjavajo se tisočkronski bankovci z lirami, ki jih ima bankirka pod milim nebom cele svežnje...

Ij Iz lahkožive Ljubljane. Angela Pustavrh, ki je nedavno dobila 6 mesecev, ker je v Lloydju okradla nekega gospoda, s katerim je prenočevala, se je 19. sept. zaradi podobnega zločina zopet zagovarjala pred kazenskim senatom ljubljanskega deželnega sodišča. S svojo prijateljico Marjeto Žimic s Krka je popivala s svojo žrtvijo, nekim boljšim gospodom iz Ljubljane, pri Fajmoštru, potem pri Rusu in pri Lipi. Triperesna deteljica je odšla od tam v stanovanje v Hrenovi ulici, kjer je dal »gospod« se za pijačo in za sardine. — Pustavrhova in Žimiceva sta odšli s prizorišča ob pol 6. zjutraj. Pustavrhova je pa vzela Don Juanu dva tisočaka in odšla s svojo prijateljico v Vodmat, kjer sta v neki kavarni dopoldne zakrokali v družbi vojakov 50 kron. Pri razpravi sta tako Pustavrhova kakor tudi Žimiceva zelo dramatično zatrjevali svojo nedolžnost, kar pa ni držalo, ker je okradeni Don Juan natančno vedel, da sta mu dva tisočaka zmanjkala. Sodišče je prisodilo Angeli Pustavrh 1 leto težke ječe, Marjeti Žimicevi pa 6 tednov težke ječe. Žimiceva je precej sprejela kazen, Pustavrhova, ki se je predstavljalja v celi razpravi kot elegantna dama, je pa po razglašeni razsodbi pričela kleti in razsajati ter vpiti, da je bila že v Gradcu in drugod, a take krivice ni doživela, kot jo je zdaj v Jugoslaviji. Paznik je odvedel obsojenki v zapore, toda Pustavrhova je hitela k oknu, da skoči skozi, kar je paznik zabranil. Pustavrhova je kričala in klela; gospodje sodniki, uradniki in uradnice so hiteli na hodnik gledat, kaj da je. Šipe zaženketajo: po steklenih vratih pred sobo g. preiskovalnega sodnika Stojkoviča je huda ženska z roko udarila in razbila šipo, po tleh se je pa polila njena vroča kri, ker se je pošteno obrezala.

Najnovejša poročila.

(Naše telefonsko poročilo.)

DR. PAVLOVIČ ODIGRAL.

Belgrad, 19. septembra. V današnji »Epochie« izjavlja dr. Pavlovič, da ni dobil nobenega mandata za sestavo vlade. V parlamentarnih krogih se vprašujejo, zakaj se objavlja ta neistinitost, ker je dr. Pavlovič klubovim načelnikom zatrjeval, da je dobil mandat, a ga ni sprejel, pa tudi ne odklonil. Splošno je mnenje, da je s tem popolnoma končana misija, katero je dala demokratsko-socialistična večina dr. Pavloviču. Dr. Pavlovič je s tem izključen iz vsake kombinacije.

DEMOKRATSKO-SOCIALISTIČNE SPLETKE.

Belgrad, 19. septembra. Demokratsko-socialistična večina sama uvideva, da je

napravila veliko napako, ker je neiskreno navezala svoj padec na zunanjo politiko. S tem je zavlekla krizo, dokler Pašič in Trumbić ne prideta iz Pariza, ker je samoumevno, da nihče ne bo reševal krize zunanje-političnega značaja brez ministra zunanjih zadev in brez zaslišanja delegatov. Demokratsko-socialistična večina se je hotela zopet vriniti pod plaščem dr. Pavloviča, pa tudi to se ji ni posrežilo. Smešna, pa vendar za socialiste in demokrate značilna je vest, ki jo širijo po svojih časopisih, da bo v skrajnem slučaju sestavil uradniško vlado vojvoda Mišič. Na tej vesti ni nič resničnega, razun, da hočejo socialisti in demokrate spraviti opozicijske stranke v strah pred militarizmom. Toda tudi to ne vleče.

POSVETOVANJA Z MIROVNIMI DELEGATI.

Belgrad, 19. septembra. Jutri bo vlada brzkone konferirala z došlimi delegati, od katerih so vsi, razun Jovanovića, za podpis mirovne pogodbe z Avstrijo. Nadalje je gotovo, da bodo sprejeti tudi od regenta. Tudi opozicija jih bo zaslišala. Stojan Protić je prevzel skrb, da pripravi sestanek delegatov in načelnikov opozicijskih strank. Takoj nato se bo pričelo reševati krizo, v kateri je držala demokratska-socialistična zveza celo državo skoro dva meseca.

Belgrad, 19. septembra. »Politika« piše: Včeraj je bilo na seji opozicijskega bloka sklenjeno, da se počaka na prihod Pašiča in Trumbića in da se nato nadaljujejo posveti, ker je vlada odstopila radi zunanje položaja, ker ni hotela podpisati člena 51. mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo. V parlamentarnih krogih se vedno bolj čuti potreba, da se osnuje koncentracijska vlada. Vsi pričakujejo, da bodo Pašič, dr. Trumbić in dr. Smoldaka vplivali, da pride do sporazuma glede sestave močne koncentracijske vlade, ki bo rešila vlado iz teh nepravil. Trdi se, da bo konferenca, na kateri bodo Pašič, Stojan Protić, dr. Trumbić, dr. Smoldaka, dr. Korošec in dr. Ivan Tavčar, razpravljala o vseh vprašanih, katera so na dnevnem redu, in da se bo nato začelo delati za sestavo koncentracijske vlade.

SPORAZUM MED ZAVEZNIKI GLEDE REKE ?

LDU Trst, 18. sept. »Lavoratore« objavlja naslednje poročilo iz Rima z dne 17. sept.: Ministr. predsednik Nitti je brzojavno pozval v Rim vse poslance, kakor se govori, zato, da dá najslavesnejše obiležje izjavam, ki jih bo minister za zunanje posle Tittoni podal v zbornici glede sporazuma, ki se je dogajal med zavezniki v Parizu, zlasti glede Reke. Zdi se, da zavezniki priznavajo suverenost Italije nad tem mestom. Lloyd George in Clemenceau sta baje podpisala sporazum v tem zmislu. — »Lavoratore« poroča nadalje iz Pariza z dne 17. sept.: Svet petorice se je uveril o potrebi, najti končno rešitev reškega vprašanja. Razpravljal je zopet o predlogu, naj Italija dobi mesto in majhen del luke, dočim dobi večji del pristanišča zveza narodov. Lloyd George in Clemenceau sta naklonjena temu načrtu. Polk je izjavil, da mora čakati na Wilsonov odgovor. »Journal« razpravlja o teh informacijah in pravi, da, kakor vse kaže, svet petorice ni mogel najti boljše rešitve tega kočljivega vprašanja.

OBTOŽNICA PROTI CAILLAUXU.

LDU Pariz, 19. sept. (DKU) Listi priobčujejo obtožnico proti Caillauxu, ki je osumljen sodelovanja z bivšim nemškim veleposlanikom grof. Bensusdorffom, poslanikom Luxemburgom in nemško vlado na škodo Francije med vojno. Obširna obtožnica navaja med drugim, da je maja meseca 1916 v tajni seji proračunske komisije nemškega državnega zbora dejal Jagow ali Bethmann, da je Caillaux »naš« človek. — »Journal« opozarja, da se zločin, katelega je obtožen Caillaux, kaznuje s smrtjo.

Cerkveni vestnik.

c Na Homcu pri Kamniku se vrši v nedeljo, dne 21. septembra romarski shod in obenem 500 letnica, odkar je bila pozidana prva cerkev na tem prijaznem hribčku. Bosta dve službi božji, ob 6. in ob 10. uri slovesna.

c Cerkveno slovesnost obhaja povodom 25letnice ustanovitve Družba sv. Petra Klaverja za afrikanse misijone ter vabi k obilni udeležbi. V nedeljo, 21. sept. ob 5. uri popoldne v uršulinski cerkvi govor, sv. blagoslov in darovanje.

c Dekanijski shod belokranjskih dekanijskih Marijinih družb se vrši v nedeljo, 28. sept. na Krvavškem vrhu v župniji Semič. Začetek dopoldanske cerkvenega opravila ob pol 10. Popoldne ob pol 1. večernice; nato dekliški tabor. Za slučaj deževnega vremena se shod preloži.

c Za župnijo sv. Jakob v Ljubljani se je ustanovilo Cecilijino društvo, ki ima

namen povzdigniti v župniji cerkveno pe-tje ter čimpreje zbrati sredstva za prepo-trebne nove orglje. Glasom pravil ima dru-štvo ustanovne, podporne in izvršujoče člane. Ustanovni člani so vsi, ki plačajo 200 K; podporni pa vsi tisti, ki prispevajo po 1 K na mesec. Z ozirom na lep namen društva vabimo vse župljane, da pristopijo k društvu, bodisi kot ustanovni, podporni, pevci pa kot izvršujoči člani. — Odbor.

Vestnik S. K. S. Z.

* Kat. slov. izobraževalno društvo v Dobropoljah priredi ob priliki mladeniškega tabora dne 21. t. m. F. S. Finžgarjevo »Verigo«. Gostuje dramski odsek od Sv. Gregorja; med odmori igra godba iz Višnje gore. Tem potom vabimo bratska izobraževalna društva ter vse druge korporacije iz Roba, Škocjana, Turjaka, Strug, Hinj, Krke, Zagradca in Kopanja, naj se v kolikor mogoče velikem številu udeležijo našega tabora z a s t a v a m i ter naj ja gotovo prisostvujejo še vsaj po zastopnikih okrožnim sejam v dobropoljski šoli, kjer bomo začrtali smer zimskega dela. V interesu udeležencev je, da vsak, ki bi hotel po taboru večerjo, to javi na dopisnici našemu društvu še vsaj do sobote opoldne. Na poznejše prijave se ne bomo mogli ozirati. — Vstopnina k »Verigi« znaša za osebo 3 K. Vstopnice bodo prodajali med taborom, vendar je želeli, da društva, ki se se udeležijo našega tabora, naroče iste že vnaprej ter tako znatno razbremenijo in olajšajo delo pripravljalnega odbora. Med taborom prodaja srečk za srečolov, po predstavi razdelitev dobikov.

Tabor se začne ob trideset na 3. popoldne s sprejemom na postaji ter konča tako, da se bodo udeleženci prav lahko vrnili z rednim vlakom ob 9. zvečer. Hočemo malo pompa, slavolokov in zastav ter mnogo razumevanja našega težavnega položaja ter kratek, jednat načrt dela in prisrčno katoliški tabor. Zato na delo, bratska društva, dvignite iz otroposti, vrzite luč in solnčni pramen v to grozno noč breznačelja ter prihitite dne 21. t. m. v Dobropolje, da skupno podčrtamo skupni program! V delu je veselje, zadovoljnost in uspeh!

* Slov. kat. izobraževalno društvo v Smledniku je ponovilo dne 8. sept. Fr. S. Finžgarjevo »Verigo«. Igralci so dobro rešili svoje vloge. Izvrstno je proizvajal pevski zbor pod vodstvom sedanjega g. organista mični skladbi »Dobro jutro« (Schwab) in »Rožmarin« (Ferjančič, sopr. solo). Kaj enakega želimo še večkrat slišati.

Dijaški vestnik.

d Odborova seja S. D. C. danes ob 10. dopoldne kot navadno. Prosim zanesljivo udeležbe! — Predsednik S. D. C. d Darujte za Slov. Dijaško Zvezo!

Tabor v Dobrlivasi. Prispevke po 10, ozir. 20 K naj odseki nemudoma pošljejo Zvezni blagajni; brez prispevka ne dobi nihče legitimacije. Do Ljubljane po drž. progi naj si vsak sam kupi polovični vojni listek, katerega predloži z žigosano legitimacijo vred Zvezi in dobi povrnjene te vozne stroške. Odseki, ki so prijavi samo člane v krogih, pa nobenih telovadcev, naj bodo z ozirom na veliko število udeležencev in slabo gnotno stanje Zveze pripravljani, da se jih nekaj črta, ozir. da bodo morali plačati polovično vožnjo. Poagitarajte, da se drugi društveni člani pridružijo izletnikom, plačajo polovično vožnjo in 10 K kot prispevek k režijskim stroškom. Druge podrobnosti izvedo iz okrožnic, ki se odpošljejo v terek.

Tabor v Ločah. Predsedstvo O. Z. se skupaj z gorenjskimi odseki udeleži tudi tega tabora. Izkaznic za polovično vožnjo ni treba. Vsak si sam kupi vojni listek ter dobi del povrnjen; vso zadevo uredi Zvezni zastopnik. Radi kosi- la se prijavi Narodnemu svetu v Ločah. O priliki tabora se vrši tudi sestanek s koroškimi Orli ter delni izredni občni zbor O. Z.

Ježica. Desetletnica našega Orla se praznuje v nedeljo 21. t. m. z javno telovadbo, ki jo priredi ljubljansko okrožje, in z ljudsko veselico. Spored: 1. Ob pol 2. uri popoldne sprejem gostov na Dunajski cesti. 2. Ob 2. uri litanije v farni cerkvi na Ježici: po litanijah odhod na telovadišče v Savlje. 3. Ob pol 3. uri javna telovadba Orlav, Orlic in naraščaja. 4. Po telovadbi ljudska veselica. — V slučaju slabega vremena se vrši veselica v društvenem domu.

Izkaznice za polovično vožnjo v Dobropoljav na Orlovski tabor se dobe od danes naprej v Jugoslovanski tiskarni pri br. L. Tomažiču (priljiče levo) in sicer za vsakega, ki plača 10 K (poleg pa seve še

polovično vožnjo). Število je neomejeno in izkaznico lahko dobi sleherni in želimo, da bi jih bilo čim več. Vožnja iz Ljubljane in nazaj stane 50 K 22 vin., iz Litije 44 K 55 vin., iz Trbovelj 40 K 71 vin., iz Zidanega mosta 38 K 88 vin., iz Celja 33 K 21 vin., iz Maribora 21 K 47 vin. Vsi na delo, da bo udeležba častna!

Vaditeljski tečaj v Mariboru od 14. do 16. t. m. je vsestranski dobro uspel. Vodila sta ga br. Franc Pavlin in br. Jože Stabej, prvi tehnično, drugi organizatorično. Zasluga pa, da se je tečaj sploh mogel vršiti gre predvsem br. prof. dr. K. Capudru, ki je storil vse, kar je mogel. Razveseljivo je bilo število udeležencev, ki so sredi dela doma pustili vse in prihiteli v Maribor, da dobe vsaj zadostne osnovne nauke o Orlovstvu. Nekaj novega so bili bratje iz Prekmurja, ki so se udeleževali z največjo vnemo tečajnega sporeda. Njih delo znamo ceniti. Natančnejše poročilo o tečaju je v mariborskih listih.

Občni zbor Mariborskega Orlovskega okrožja se je vršil v terek 16. t. m. ob zaključku vaditeljskega tečaja v Mariboru. Bil je dobro obiskan in po sporedu zanimiv.

Veliki mladeniški tabor na Brinjevi gori pri Konjicah se je vršil v nedeljo 14. t. m. Zbralo se je do tri tisoč ljudi, pretežna večina fantov in mož. Bil je krasen dan. Zreški fantje so postavili veličasten mlaj, ki je bil višji od zvonika cerkve, dekleta so ga pa lepo okrasila z zastavami in cvetjem. Pred cerkvijo je bil prirejen slavolok. Dan poprej in vso nedeljo so pokali topiči. Ob pol 11. uri je bila pridiga, sv. maša v cerkvi in na prostem. Ob 12. uri se je pričelo zborovanje, ki ga je otvoril zreški župan gosp. Winter in predlagal za predsednika fanta Matija Napotnika iz Konjic. Na to so sledili govori: g. Jože Mirt, vikar v Konjicah je razložil pomen izobrazbe in kakšna mora biti, Jože Stabej, član predsedstva Orlovske Zveze, je govoril o Orlovstvu, g. Viktor Preglej, župnik na Stranichah pa o narodnem položaju. Poleg teh je nastopilo še dvanajst govornikov fantov domačinov. Fantovski pevski zbor iz Konjic je pod spretnim vodstvom gosp. organista A. Smogavca zapel nekaj pesmi. Posebno pozornost pa je vzbujalo šest Orlov v krogih, ki so se bili pripeljali iz Slivnice pri Mariboru, za kar gre posebna zasluga g. Tovorniku, kaplanu v Konjicah, ki je v njihovem imenu tudi govoril. — O taboru je splošna sodba, da kaj takega še konjiški okraj ni videl. Tisti pa, ki je videl navdušenje fantov za Orla, se ne bo bal več za nje; kajti oni vedo, kje je njihovo mesto. —

Gospodarske novice.

g Konkurenca italijanskega vina. »Jugoslavenski Ekonomista« piše: Ker so Italijani prodali Nemški Avstriji velike količine vina, so začele pri nas cene vinu padati. Vzrok je točno ta, da je Nemška Avstrija dosedaj pokrivala svoje vinske potreščine pri nas, sedaj je pa to vsled italijanske konkurence nehala. Odtod padanje vinskih cen. Naša vina ne najdejo kupcev. Razen tega tudi Slovenci nečjejo prevzeti vin, za katere so z nami sklenili pogodbe. Tako je prišlo do raznih prisilnih prodaj. Najhuje pa je, da je izvoz italijanskih vin z Reke v Hrvaško dovoljen. — Italijanski vinski pridelek bo letos po kakovosti izvrsten, po količini pa srednjevelik ter bo znašal približno 55 milijonov hektolitrov.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA priporoča:

Koledarji 1920. Izšel bo zelo lep, nedosežno praktičen žepni koledarček, in sicer okrajšana izdaja za malo ceno in okusno vezana popolnejša izdaja. Dalje Stenski skladni koledar z velikimi številkami kakor lansko leto. Koledarji bodo v kratkem na razpolago v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Na hrano se sprejmejo 3-4 dijaki. Naslov pri upravnistvu »Slovenca«.

Sprejme se dijakinja na stanovanje in hrano. Poizve se v upravi Slovenca pod št. 5563.

Učenka iz poštene rodbine s primerno šolsko naobrazbo se sprejme v trgovino čevljev J. Blas, Ljubljana, Miklošičeva cesta stev. 16.

Lepa vila z vso opravo v bližini Ljubljane je naprodaj. Ponudbe na poštni predal 162.

Stanovanje 18-čr dijak. Ponudbe pod tega lista. »Osmašolec« na upravo tega lista.

Prodajm belo marmornato ploščo 124x80 cm. Ogleda se od 2-4 ure pop. v Kolodvorski ul. 11. II. n. Gdč. Konar.

Dve dijakinji se sprejmeti na hrano in stanovanje. Poizve se Stari trg št. 4. I. nadstr. desno.

Išče se zdravo dekletko za hišno pomočnico poleg kuharice. Nastop takoj ali prvega oktobra. Plača po dogovoru. Ponudbe na obitelj Dr. Sondić, Hječnik, Grubišopolje, Hrvatsko.

Globoko potrtem srcem javljam vsem sorodnikom in prijateljem, da je moja ljubljena žena **Ivana Virk** bivša posestnica v Sred. Gameljnih 27. boguvdano, po prejemu sv. zakramentov za umirajoče, v 70. letu starosti sinoči 18. t. m. izdihnila svojo blago dušo. Pogreb drage rajnice bo v soboto, 20. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše Poljanska c. 32 na pokopališče k Sv. Križu. Pokoj njeni duši! Ljubljana, 19. sept. 1919. **J. VIRK**, soprog.

Naša predobra, nadvsetljubljena, preblaga soproga, oziroma mama, stara mama in tašča, sestra in svakinja, gosa **Marija Osolin roj. Šmon** naša sreča in vse naše veselje, je dne 18. septembra 1919 v 69. letu starosti po večletnem bolehanju prevedena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala, pustivši nas v neizmerni boli. Pogreb predrage rajnice bo 20. sept. ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti St. Vid pri Lukovici št. 14, kjer se položi predobra rajnika v rodbinski grob na pokopališče. Srčno ljubljena je bila tako močna vez ljubezni med nami, da je nje izguba prebridka in nenadomestljiva. Prosimo vse sorodnike, prijatelje in znance, da naj bodo nepozabna nam umrla priporočena v blag spomin in molitve. Sv. maše za njeno blago dušo se bodo brale v več cerkvah. St. Vid pri Lukovici, dne 19. septembra 1919, Globoko žalujoče rodbine: **Osolin, Novak, Šmon, Majdič in Grčar.**

Stečaj.

Vršačka (Srpska) Kreditna Banka potrebuje

ravnajučeg upravitelja

sa godišnjom platom od 24.000 kruna i 3% tantijeme od čiste dobiti. Upravitelja bira glavna skupština na tri godine, prvi put na godinu dana probe. Moloci moraju imati podpunu bankarsku praksu i podpuno vladati srpskim i nemačkim jezikom. Rok ističe 15. oktobra 1919.

U smislu zavodnih pravila mora upravitelj 20 kom dionica ili 20.000 kruna kaucije dati.

Uprava Vršačke (Srpske) Kreditne Banke.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6 obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske prideleke, žita in krmo, zvonove proti prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1917 K 1.081.838-54, so poskočile koncem l. 1917 na 1.318.208-78.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseka, kakor tudi po vseh farah nastavljenim poverjenikom. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Proda se: kurljiva kopalna banja, gramofon s 25 ploščami, kakor tudi nekaj pohištva. Rimska c. št. 10. II. nadstr. na desno.

Dobro kuharico, katera zna samostojno opravljati kuhinjo in hoče sama oskrbovati vse posle v malem gospodinjstvu za dve osebi. Dobra hrana in dober postopek. Plača najmanj 140 K—. Mesto mora biti stalno. Išče se snažna, marljiva in zelo zanesljiva oseba. Ponudbe želi: Trgovina maslaca i delicatesa, Zagreb, Nikoličeva 12.

Mesečno sobo ali pa prenočišče išče boljši delavec za takoj in stalno. Ponudbe se prosijo na Anončno ekspedicijo Alojzij Matelič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. Telefon 174.

Nekaj semenske pšenice (golica) lastnega pridelka ima oddati trgovina **Janez Zorman**, Spodnja Šiška št. 91.

Suhe gobe kupuje vedno po najvišji ceni **FRANC POGAČNIK** v Ljubljani, Dunajska cesta št. 26.

Pohištvo, dobro ohranjeno, starinska razna drobnjara se proda. Prisojna ulica št. 3. I. nadstr. vrata 4. od 3.-5.

Proda se zemljišče 72 m dolgo in 26 m široko, zelo primerno za stavbo. Vprašati pri Angeli Kregar, Male Vižmarje, št. 70.

Postrežnica, inteligentna in dobro gospo, ki boleha na mrtvoudu. Navajena mora biti ravnati z bolnikom. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod šifro „M. Gl. K. 100.“ 5468.

Srednje veliko posestvo v ljubljanski okolici, ki se nahaja v dobrem stanju, leži v ravnini in je v bližini vode. se kupi. Ponudbe se prosijo na upravništvo lista pod šifro „Kmetija“.

Preklic.

S tem prekličem vse obrekovanje proti **Mariji Bolta** v **Obrijah št. 10.**

Marija Zajc.

Vojna zveza kranjskih konzumnih zavodov in konzumnih društev v Ljubljani registr. zadruga z om. zavezo **vabi**

k izrednemu občnemu zboru kateri se boode vršil v četrtek, dne 23. septembra 1919 ob 11. uri dopoldne v Mestni posvetovalnici (na magistratu) v Ljubljani.

- DNEVNI RED:**
1. Poročilo načelstva.
  2. Sprememba pravil.
  3. Volitve načelstva.
  4. Volitve nadzorstva.
  5. Razni predlogi in nasveti.
- Načelstvo.**

Iščem stanovanje z zajirkom

za 15 letnega dijaka višje obrtne šole, v Ljubljani ali okolici. Nužne ponudbe na „B. P. 981. poštno ležace Celje.“

Hišo

s prostim stanovanjem v ljubljanski okolici kupim. Cenjene ponudbe z navedbo prostorov se prosijo na naslov: **Nanut, šent. Jernej, Dolensko.**

Gospodu **Ivanu Dekanič**

operateurja kurjih očes v Garnizijski bolnici, I. oddelek v Ljubljani, se srčno zahvaljujem, ker mi je odstranil kurja očesa brez vsake bolečine, radi katerih sem dolgo časa trpela, ter ga vsakemu najtoplejše priporočam.

Marija Hrastnik.

Dobro kuharico

katera zna samostojno opravljati kuhinjo in druga domača dela v malem gospodinjstvu za eno osebo, se išče. Sprejme se le zdrava, snažna in zelo zanesljiva oseba. Starost lahko 40 let. **Adolf Hauptman, Sv. Petra cesta 39.**

Proda se takoj 700--800 m² prvovrstnega **smrekovega lesa**

na Obirskem. Pojasnila daje oskrbništvu veleposestva „Miklavčovo“, p. Žitaraves, Slovensko Koroško.

Več tesarjev

se sprejme takoj v trajno delo proti dobri plači, za prenočišče preskrbljeno. Oglasiti se je na **Abacijevi c. 10.**

Dobro vpeljana **TRGOVINO**

z mešanim blagom, v prometnem mestu na Kranjskem, oddam istemu, kdor mi preskrbi pred zimo udobno stanovanje s 3 sobami, kuhinjo in pritiklin. v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod „Trgovina 5552.“

Sirovo maslo, svinjska mast, bučno olje, strd

se kupijo. Ponudbe z navedbo cen in oddajo tedenske množine na naslov: **Lovrec, Maribor, Kazinska ulica št. 2.**

Iščem GOSPODIČNO

k troje otrokom v starosti 5, 9, in 11. let za poučevanje nemškega in francoskega jezika, mlado energično moč. Cenjene ponudbe na nasl: **Iv. Reltiter, železarna POŽEGA.** 7420

RAZPIS.
Ves inventar Jugoslovanske mlarne v Spodnji Šiški (za poslopjem ljudske šole) je na prodaj, bodisi v celoti, bodisi v posameznih delih (stroji itd.). Reflektantje si morejo ogledati mlarno vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Ponudbe z navedbo cene je vložiti najkasneje do **15. oktobra 1919** pri Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1. Ljubljana, dne 18. septembra 1919. **Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo.**

Zaboje
raznih velikosti, toda dobro ohranjene, kupim po dnevnih cenah. Cenjene ponudbe prosim pod šifro „Zaboje“ na upravo lista. **40 lesnih delavcev** se rabi takoj za sečno smrekovega lesa. Stanovanje v gozdni baraki. Živež se dostavi iz rudniškega konsumna po cenah, kakor drugim rudniškim delavcem. Reflektanti naj se zglasijo pri ravnateljstvu **Trboveljske premogokopne družbe v Zagorju ob Savi.**

Jadransko hotelsko in kupališčno dioničarsko društvo
Sušak-Reka, Zoonimirova ulica 102
Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ „IMPERIAL“ Opatija.	Sanatorij in veliko morskopališče „THERAPIA“ Crikvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crikvenica Telefon Interurb. 11.
Hotel-Pension in morskopališče „JADRAN“ Sušak-Reka Telefon Interurb. 2-14	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje in z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse narobe prejema in daje pojasnila za Crikvenico: uprava hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“ v Novom; za Sušak: SREDIŠNJI URED DRUŠTVA, SUŠAK-REKA. Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka. Interurban telefon št. 9-8-9.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski Telefon Interurb. 5.
Hotel-Pension in morskopališče „JADRAN“ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morskopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski.

Razpis služb.
Sprejmejo se v službo **kmetijsko izšolani uradniki** za nakup živine in prašičev ter druga strokovna dela. — V poštev pridejo le reflektantje, ki so vajeni kupčije z živino in prašiči. Plača in nastop po dogovoru. Ponudbe s priležnimi referencami na **Vnovčevalnico za živino in mast v Ljubljani.**

Barva — kemično — čisti obleke
vsakovrstno blago **pere** domače perilo (pošilja po isto na dom) **sovelolika** ovratnike, zapestnike in srajce
tovarna Jos. Reich Ljubljana, Poljanski nasip 4 Podružnica Selenburg. ul. 3.

Razpis.
Podpisano županstvo razpisuje **službo zdravnika-vodje** na javni občinski bolnici v Krškem z letno plačo 6.000 K. Poleg tega vživa zdravnik hišo, gospodarsko poslopje, vrt za zelenjavo in sadje, in lep vlograd. Poleg tega še lahko vrši civilno zdravniško službo, in pa službo okrognega zdravnika, katero je opravljal tudi sedanji zdravnik, in ki bo v najkrajšem času razpisana po začasni komisiji in likvidaciji v Ljubljani, in za katero lahko prosil. Prošnje za to službo je vlagati pri podpisnem županstvu do 24. sept. 1919 ter naj prilože dokazila o zdravniški praksi, in dosedanjem službovanju. **Mestno županstvo v Krškem, dne 13. septembra 1911. Ivan Golob, župan.**

Bukova drva oglje, smrekov les — — — deske in trame kupuje „Croatia“, gozdna ind. delniška družba v Ljubljani, Mar. Terezije cesta 2.
VILA v bližini Maribora z 12 sobami in vsem komfortom, na lepi legi, gospodarskim poslopjem, 20 johov arond. zemljišča (vinogradi, sadni vrt, njive, travniki, gozd) se proda. Pripravno za penzionista-ekonomista. — — — Pojasnila daje **A. Tavčar, stavbenik, Ljubljana, Gosposvetska (Mar. Ter.) cesta št. 6.**

V ponedeljek dne 22. septembra
v skladišču R. Ranzinger cesta na južno železnico št. 7

javna dražba razl. mobilije

Kupci so prijazno povabljeni.

V par dneh izide

DRUŽINSKA PRATIKA

za leto 1920.

Cena izvoda 2 K, po pošti K 2.20.

Dobiva se v vseh trgovinah po Sloveniji in pri založništvu „Družinske Pratique“ v Ljubljani.

Razprodajalci dobe popust.

Konkurzna masa Leopold Fona ima 206 hektov starega, deloma belega, deloma rudečega

vina na prodaj.

Vino se prodaja po ugodnih in zmernih cenah. Natančneje se poizve v pisarni konkurznega upravitelja, odvetnika dr. A. Smoleta, Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Julij Meini, Ljubljana.

Kava	Rum	Fino	Razpošilja se po celem SHS kraljevstvu od 5 kg naprej.
Gaj	Konjak	francosko	
Gokolada	Likerji	olje	
Kakao	Marmelada	primitivna	
Sardine	Keksi	v dozah	
Kondenz. mleko	Riž	po 12 1/2 kg	
Malaga	Trapistovski sir	in odprto.	4647

Banatsko moko

prodaja v komisiji, dokler traja zaloga. samo na cele vreče, »BALKAN« trg. šped. in kom. del. dr. Ljubljana, Dunajska c. 33.

Krojači,

zmožni finega dela, dobe proti dobri plači poljubna dela na dom, tudi izven Ljubljane. Zglasiti se je pri A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ul. št. 7, I. nadstr.

KROMPIR,

pšenice, riž, oves, fižol itd., prodaja na debelo po ugodnih cenah Franc Majdič, Kranj, trgovina z deželnimi pridelki. 5439

Kupim več vagonov raznega sortiranega SADJA

Ponudbe za vagonsko oddajo franko vagon poljubni kolodvor z navedbo vrste prosim

Fr. Sirc, Kranj.

Prosim tudi za ponudbe suhih gob in vseh drugih deželnih pridelkov.

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušlan, Kranj, Gorenjsko.

Proda se ameriški

pisalni stroj

M. Arb, Jurčičev trg št. 3. II. vrata 3.

Licitacija.

V nedeljo 21. septembra ob pol 3. uri pop. oddajo se v najem polja in travniki na ljubljanskem polju, za artilerijsko vojašnico na Dunajski cesti. 5458 St. C. Tauzher.

English lessons.

Miss Farler will give lessons in October. Dunajska cesta št. 25.

! POZOR. !

Prodam 4 prešice 6 mes. stare, 7 prešic 9 tednov starih, 1 prešico z 8 prešic. Tovarniška kazina, Jesenice, Gor.

Kupimo lepe, suhe

hrastove plohe

4 m dolge 5 cm debele po dobri ceni. Naslov pove upravništvo pod št. 5467.

Išče se dobra

gospodična

z trem obratom od 3-8 let, dnevno ali tudi popolna oskrba. Natančneje v trgovini M. Tičar, Selenburgova ulica. Istotam se sprejme pridna in zanesljiva

hišina.

St. 15694.

RAZGLAS.

Prostovoljna javna

dražba moke

in sicer 2500 kg pšenične moke za kruh, 500 kg pšenične moke št. 2 in 3369 kg pšenične moke št. 0 in Banat, se vrši dne 22. septembra 1919 dopoldne ob 9 uri v sklad. na Rimski c. št. 19. Mestni register Ljubljanski, dne 18. septembra 1919.

A 21/19

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa okrajnega sodišča v Brežicah z dne 9. septembra 1919, A 21/19/42 se prodajo dne 22. septembra 1919 in naslednje dni, vedno začetek ob 8. uri zjutraj, v župnišču na Vidmu na javni dražbi goveja živina, svinje, vozovi in drugo gospodarsko orodje, pohištvo z opravo, vino s posodo vred itd. Izključna cena je cenilna vrednost, pod njo se ne prodaja. Reči se smejo ogledati vsak dan pred dražbo od pol osme do osme ure.

Brežice, dne 16. septembra 1919.

Fran Ivanček

notarski namestnik kot sodni komisar.

Posestvo

za trgovino, obrt ali industrije

(trgovino z lesom, žago, mlin, gostilno itd.), kjerkoli, kupim takoj. Ponudbe pod »Do 1 in 1/2 milijona« na Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana.

Došel je

karara marmor

iz Italije v vseh velikostih za sobne oprave in strojarje. Dobi se pri Alojzija Vodnik, kamnosek v Ljubljani. 4645

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD r. z. z o. z.

V Ljubljani, Marijin Trg 8, Wolfova ulica 1.

Poštni čekovni račun št. 11.323. — Brzojavni naslov: Jugoslov. kredit, Ljubljana. — Telefon št. 54.

sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljublanski dobe poštne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na na vknjižbo- poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Separatorji

Dobi se takoj!

Izvirni Baltic model K 1

Izvirni Baltic model K 2

Izvirni Viking Diabolo modeli 150 L na uro.

Rezalnica (Trommelhäcksler) lastni izdelek precizno delo.

Model Polonia 200 mm odprt. širina.

Rezalnica (Trommelhäcksler) češki izdelek.

Model Polonia 1, 100 mm odprt. širina.

Model Polonia 2, 175 mm odprt. širina.

Rezalnica za repo na krožke (Scheibenrübenschneider, lastni izdelek, precizno delo, 430 mm rezaln. primer z litim pokrovcem, močno delo.

Rezalnica za repo na bobnič, (Trommelrübenschneider) s končnim bobničem, 6 nožev.

Mlatilnice na roko in gepelj, čistilni mlini, brane, plugi, kultivatorji, vrtila, sesalke za gnojnico, stroji za robkanje koroze, mlini za sadje in stiskalnice, sejalni stroji, mlini za krmno žito, domače pečnice in vsi drugi poljedelski stroji in orodja, prvovrstnega izdelka.

Alfred Kraus, — Dunaj I.

Ebendorferstrasse 3, tovarna poljedelskih strojev.

Prosimo, da se pri vprašanjih navedejo v poštevh prihajajoče količine posameznih strojev.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica 30,000.000.—
Reserve nad 10,000.000.—

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka iz svojega. — Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje i. t. d. — Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih, daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji. — Prevezema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

BEOGRAD, DUBROVNIK, DUNAJ, KOTOR, LJUBLJANA, MARIBOR, METKOVIC, OPATIJA, SPLIT, ŠIBENIK, TRST, ZADER. Ekspozitura: KRANJ.

Brzojavni naslov: JADRANSKA.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 6 kron.)

Brionice Zajec Fran, Dunajska cesta 14.	Jauna skladišča »Balkan«, I. Ljublj. javno skladišče, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)	Lekarne »Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva cesta št. 1.	Poprzolla gramofonov in godbenih avtomatov Rasberger A., Sodna ulica 5.	Trgovine s klobuki Čadež Gvido, Mestni trg 14. Soklič J., Pod Trančo 2.
Dobava in pokladalci parketov Bokal Anton, Ambrožev trg 9. Puh Josip, Gradaška ulica 22.	Kavarne »Prešeren«, Sv. Petra nasip 1. »Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni trg.	Manufakturne trgovine Pečenko Filip, Dunajska cesta 6. Petkosič Jos., Stari trg 4. Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.	Potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.	Trgovine s šivaln. stroji Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.
Damska krojačica Hafner Marjana, Gosposvetska cesta 13/II, 104.	Kleparji Korn T., Poljanska cesta 8. Remžgar & Smerkol, Karlovska cesta 4.	Mizarji Bizjak Peter, Spod. Šiška 136. Trink Alojzij, Linhartova ulica 8.	Prodajalne bare Brata Eberl, Miklošičeva cesta.	Trgovine s papirjem Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2. »Uranus«, Mestni trg 11.
Elektrotehnika »Svetla«, Mestni trg 25. Verbajc A., Linhartova ulica 4. Zavod za tehn. in elektrotehn., Dunajska cesta 22. Zavod za tehn. in elektrotehn., Lastne tovarne, Glince 16.	Knjižarne Jugoslovanska knjižarna, Predškofijo.	Modni saloni Götzl Marija, Židovska ul. 8. in 7.	Restoracije »Perles«, Prešernova ulica.	Trgov. z mešan. blagom Šerbec Friderik, Stari trg 4.
Gostilne Ložar Jernej, Sv. Petra nasip 19. Olup Josip, Pod Trančo. Vinska klet pri Maliču, (Pod Jadransko banko).	Knjižovoznice Knjižovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6. Pak Fr., Cankarjevo nabrežje 25.	Modne trgovine Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.	Stabena podjetja Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23. Treo Viljem, arhitekt, Gosposvetska cesta 10.	Trgovine z dežniki in solničniki Mikuš L., Mestni trg 15.
Gramofoni in godbeni avtomati Rasberger A., Sodna ulica 5.	Konfekcijske trgovine Olup Josip, Pod Trančo. Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.	Optiki Jurman Karol, Šelenburgova ulica.	Švedicijska podjetja »Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.) Uher F. & A., Šelenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)	Trgovine z železno in poljedelskimi stroji Zalta & Žiliž, Gosposvetska cesta št. 10. (Mar. Ter. cesta.)
Urovarne Adamič Ivan N., Sv. Petra cesta št. 33.	Krojači Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8.	Parfumerije in kozmetika »Rex« zastopstvo, Stari trg 11. »Uranus«, Mestni trg 11.	Trgovine z urami, zlatino, srebrnino in juvelii Černe Lud., Wolfova ulica 3. Gornik Peter, Stari trg 20.	Zaloge pohištvu Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.
Zajtrkovalnice Grošel T., Poljanska cesta 7.	Lesna trgovina Šuštar Fran, Dolenjska cesta 12.	Podobarji Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.	Trgovine cvetic Bajec Anton, Pod Trančo.	

Rogaška Slatina

Tempel vrelec: Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje. —

Styria vrelec: Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec: Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd. —

Rogaška slatina je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-saliničnih rudninskih kislin. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljši sredstvo s katerim se obvaruje v mrzličnih krajih mrzlice. —

Rogaška slatina je najboljša namizna in zdravilna, mineralna voda, katere nima nikdar slabega okusa ali duha.

A. SARTORY

najfinejše izdelovanje perila za dame in gospode. —

Križevniška ulica 11. — Breg 18. — II. nadstropje.

Sam. Pollak, Zagreb, Jelacicev trg 6

Najcenejši nakup

manufakturnega blaga

na debelo kakor: cefri, šifoni, barhenti, velour, flaneli, modra tiskovina, kord-baržuni, hlačevina etc.

Sam. Pollak, Zagreb, Jelacicev trg 6.

Učenec

se sprejme v modni trgovini I. Kete, Ljubljana.

Pristni firnež, oljnate barve

lastnega izdelka kakor suhe barve, lake in barve za obleke nudi po najnižji ceni tvrdka Jančar & Co. Ljubljana, Slomškova ulica 19. 4964

Prvovrstna vozna kolesa plašče in cevi

in vsa zraven spadajoča dela priporoča

IGN. VOK

špecialna trgovina s šivalnimi stroji in kolesi Ljubljana, Sodna ulica 7.

Klavirje, pianine, harmonije, violine, citre, harmonike, strune itd. — ima v velikanski zalogi

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasbene Matice in edini zaprišedeni strokovnjak, LJUBLJANA, Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve). 1816

Izrabite ugodno nakupno priložnost!

Nepremočljivi dežni plašči iz la švicarske gume! — »Pepita« pristno volneno angleško blago za damske kostume in moške sportne hlače.

Prva kranjska razpošiljalna manufakture, mode in konfekcije

Schwab & Bizjak

LJUBLJANA. Dvorni trg 3. Pod Harodno bavario.

Import-Eksport

Westinghouse

Watt

Kremenezky

Metax

Baterije žarnice vseh tipov elektroelekt. predmeti. Geopred za kraljevstvo SHS. Janco Pogačar Ljubljana, Mestni trg 17.

Modni salon Rozi Fabčič

Rimska cesta 6

Na Dunaju osebno izbrani model in velour klobuki v veliki izbori. V zalogi so tudi lični klobuki od 50 kron dalje, žalni klobuki ter sportne in krznaste čepice, kakor tudi vse v to stroko spadajoče potrebščine.

Rimska cesta 6

Rozi Fabčič

Modni salon

Naznanilo!

Naznanjam p. n. občinstvu, da sem zopet pričel vožnjo z avtomobilom po mestu in izven mesta. Avto je na razpolago pred pošto ter se sprejemajo tamkaj tudi naročila za zunaj. Cene voženj so času primerne. Se priporočam p. n. občinstvu ter bilježim z odličnim spoštovanjem

Pavel Stele.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica števil. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog

28,000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne kredite.